Lei 17

Romprestfilatelia

ANTICARIAT
CLUJ
— Lei 4 —

BUCUREȘTI CALEA GRIVIȚEI 64-66

'77 almanahul filatelic '77

almanahul filatelic'77

în timp chiar multiplicați. Pentru că, dincolo de pasiune, filatelia mai are și un scop bănesc, sau mai bine spus scopul unor investiții pecuniare. Nu se poate nega că valorificarea mai tîrzie – de către ei sau de către urmași – a unor colecții de mărci poștale nu este un motiv atrăgător pentru filatelişti, ținînd seama de faptul că mărcile mai vechi ating cu timpul o valoare care a depășit uneori cu mult valoarea inițială.

În același context, trebuie spus că sînt numeroși filatelişti dispuși să-și vîndă dublurile la mărcile mai vechi, pentru ca să-și poată cumpăra mărci care le lipsesc sau noutăți, după cum există noi filatelişti care doresc să-și procure aceste mărci mai vechi. Se poate replica : pentru aceasta, pînă la vînzare, există cercurile filatelice de schimb. Este un răspuns care nu rezistă practicii decît parțial și într-o foarte mică măsură. Omul modern nu dispune de timpul necesar pentru ipotetice schimburi filatelice, el este grăbit și mai comod, preferă să cumpere de la magazin sau de la ghișetele poștale specializate, dar acolo vrea să fie servit cît mai repede. Cînd vinde – indiferent din ce motive – filatelistul preferă să vîndă la întreprinderea de stat specializată (la noi „Rompresfilatelia"), care are prioritatea achiziționării integrale a unei colecții, sau unei așa-numite „partide de mărci" atunci cînd nu este vorba despre o colecție.

Orice tranzacție făcută de întreprindere îi aduce un beneficiu ce nu poate fi disprețuit. Cu cît mărcile poștale, ca marfă, circulă mai mult și mai repede, și beneficiul întreprinderii este mai mare. Pentru a realiza în practică acest lucru – referindu-ne la noi – i opiniem pentru extinderea rețelei de desfacere internă cu cel puțin 50% mai mult ca în prezent. Bunăoară vînzarea mărcilor poștale pentru filatelie, precum și a accesoriilor filatelice să fie făcută și prin magazine proprii specializate, aparținînd direct de întreprinderea „Rompresfilatelia" (cum de altfel s-a și făcut), de asemenea prin centrale de librărie, cum se face în alte țări și cum se făcea nu demult și la noi. Circuitul vînzare-cumpărare ar fi grăbit și beneficiile întreprinderii ar crește substanțial, mai ales că în timpul „circulației" mărcile mai pot prinde și cîte o creștere a cotelor de catalog sau a valorii inițiale.

Creșterea valorii inițiale după o anumită perioadă de timp determină uneori pe negustorii de mărci sau chiar întreprinderile naționale de filatelie să stocheze o parte din mărcile emise.

Comerțul cu mărci poștale a depășit astfel limitele propriu-zise ale filateliei și a devenit un factor al economiei naționale, mai ales că depășind relațiile comerciale interne el îmbracă evident caracterul de comerț exterior.

.....Iar marca, acest miraculos petic de hîrtie, îmbracă astăzi tot mai mult o haină care îndeplinește o dublă calitate : mijloc de prestație poștală și mijloc de a fi colecționată de filatelişti.

ŞTIAŢI CĂ...

De nenumărate ori mica insulă Tristan da Cunha, pierdută în sud, în largul Oceanului Atlantic, a fost centrul atenției marelui public din lumea întreagă, în urma erupției vulcanice care a silit populația să se refugieze în Africa de Sud și de aici, în Anglia.

Liniștirea activității vulcanice și încetarea pericolului a determinat pe refugiați să se reîntoarcă în insula lor. Cîțiva nu s-au putut readapta vieții patriarhale din vechiul lor sălaș. Alții, cei mai mulți, au rămas însă, continuîndu-și traiul departe de „binefacerile", de zgomotul și de trepidația vieții moderne.

Insula Tristan da Cunha a venit în atenția filateliștilor printr-o emisiune poștală dedicată celei de-a 150-a aniversări de la prima stabilire a unei garnizoane engleze pe această insulă singuratică, atît de îndepărtată de țărmul cel mai apropiat de rutele urmate de navigația intercontinentală, care a fost strîns legată de epopeea napoleoniană. Aceasta se explică prin faptul că, după exilarea lui Napoleon, la Sfînta Elena, amiralitatea britanică – temătoare de orice posibilitate de evaziune – a vrut să evite ca Tristan da Cunha să poată servi drept punct de sprijin, sau trambulină, pentru bonapartiștii care ar fi încercat să-l răpească pe marele prizonier.

În 1817, după moartea lui, mica garnizoană a fost retrasă. Numai un caporal – Willian Glass – a cerut să rămînă pe insulă cu familia lui. Cîțiva marinari în trecere, de origină genoveză, li s-au alăturat după cîțiva ani. Acesta a fost nucleul de bază al micii populații a acestei insule de numai 70 km pătrați, al cărei vulcan se ridică semeț și singuratic la trei mii de metri deasupra apelor întinse ale oceanului.

Dr. MIRCEA D. GEORGESCU

ESEURI; REIMPRESIUNI; ERORI; FALSURI şi SPECIMENE

ESEURI

Toți cei care au luat parte, sub o formă sau alta, la editarea unei lucrări, știu că înainte de a vedea lumina tiparului și a putea fi pusă în circulație, orice tipăritură trece prin cîteva probe de tipar prealabile. Odată reușită această probă, se poate tipări lucrarea respectivă în serie.

În tipărirea mărcilor poștale, care suferă același proces tehnologic ca orice altă lucrare, sînt necesare aceste probe numite după termenul francez „essai" (încercare), eseuri. Acestea se fac nu numai pentru a controla calitatea clișeului sau gravurii folosite pentru emisiunea respectivă, ci și pentru nuanțele de culoare sau culori care trebuie să reproducă, cît mai fidel, macheta autorului.

Aceste probe, pe care le vom numi în limbajul nostru filatelic obișnuit „eseuri", sînt piese filatelice de un real interes și aș îndrăzni să spun obligatorii într-o colecție specializată și cu pretenția notorietății. Sigur este faptul că azi nu este posibil nimănui să-și vadă împlinit acest vis, întrucît toate aceste eseuri de regulă se distrug, după ce administrația poștelor a hotărît să dea bunul de tipar. Se păstrează doar așa-numitul „handdruck", adică prototipul omologat, ca să mă exprim cu un termen tehnic mai bine cunoscut.

Au existat însă și mai există colecții specializate, pe anumite țări, în care se pot găsi eseurile mai mult sau mai puțin complete ale emisiunilor țării respective.

În ceea ce privește eseurile mărcilor poștale românești, cea mai completă colecție de eseuri a avut-o Eduard Cohen, pasionat colecționar și cercetător al mărcilor noastre și care în 1945 a publicat la Lisabona un studiu – monografie al acestor eseuri („Contributions à l'étude des essais de timbres-poste de Roumanie" – Lisabona, 1945).

Dealtfel, deși în lexiconul ce prefațează marile cataloage de mărci poștale (Yvert și Tellier, Zumstein, Michel etc.) apar definiții ale termenului, tot Cohen este cel ce a găsit în această lucrare definiția cea mai cuprinzătoare a eseului mărcii poștale. Îmi permit s-o citez : „Eseurile sînt reproduceri ale desenelor, obținute prin oricare din procedeele de imprimare sau de multiplicare, ele sînt făcute înainte sau în timpul confecționării (tipăririi) timbrului, fie în scopul de a alege desenul sau culoarea, fie pentru a controla procesul de fabricație."

Aceste eseuri au ajuns în mîna colecționarilor numai pe căi ocolite, căci nu cunosc nici o mențiune scrisă că ele ar fi fost comercializate oficial de către administrația poștală a vreunui stat.

Sînt citate în literatura filatelică și în cataloagele de licitații internaționale colecții foarte avansate, care conțin și eseuri sau numai colecții de eseuri. Sînt cunoscute colecții de eseuri rămase celebre, ca : cea a contelui Ferrari, cumpărată de negustorul Friedel din Viena, care, la rîndul lui, a revîndut-o în 1890 Muzeului Poștal din Berlin, a dr. Legrand, achiziționată de Martin Schöder din Leipzig în 1895, considerat ca cel mai mare colecționer de eseuri la vremea lui, de asemenea colecția foarte valoroasă a elveținului Max Burrus și colecția de eseuri a mărcilor românești a lui Ed. Cohen.

Se poate pune întrebarea firească și legitimă asupra valorii acestor colecții, știut fiind că în special pentru mărcile poștale clasice și postclasice ale oricăror țări, aceste eseuri reprezintă pentru un filatelist avansat și pasionat, piese de referință incontestabilă.

Unele din aceste piese pot asigura pe de o parte expertiza fără echivoc și pe de altă parte, completează valoarea colecției. Sigur că raritatea lor conferă azi o plusvaloare comercială, dar convingerea mea este că la baza colecționării lor stă nevoia de comparație, de cercetare știin-

ţifică şi de expertizare a erorilor şi falsurilor, mai ales din cauza lipsei unor cataloage clare şi serios documentate.

De la prima lucrare publicată în 1875 „Handbuch für Essais-Sammler", care nu prezintă decît un interes istoric şi pînă azi, lucrări asupra acestui important capitol de referinţă pentru filateliştii avansaţi sînt puţine.

În ceea ce priveşte eseurile mărcilor poştale sînt la fel de puţine, ultimele articole apărute în Filatelia nr. 2, 3/1976 ale prof. ing. Ilie C. Demetrescu, a cărui colecţie de eseuri este cunoscută, fiind foarte binevenite şi de un real folos colecţionarilor noştrii.

Dacă ar fi să clasificăm aceste eseuri, ele pot fi :

a) Probele de „cui" (coin) — de gravură mai corect — se fac de către gravori pentru mărcile ce folosesc clişee gravate, pe măsură ce se avansează în realizarea machetei.

Ele sînt realizate izolat, pe bucăţi mari de hîrtie, uneori fiind înconjurate de o pată mare neagră, ce reprezintă placa nelucrată pe care se gravează modelul sau soclul ce poartă placa (la timbrele postclasice). Aceste probe „ale gravurii", cum le-aşi numi, sînt rare, de obicei fiind distruse de însuşi gravor pe parcursul lucrării. Acest fapt l-am văzut personal, la regretatul nostru machetator Ion Dumitrana, cînd lucra la machetele emisiunii „Monumente istorice".

b) Probele de planşă ; după terminarea gravurii, clişeul se multiplică pe o placă sau un sul, în numărul şi formatul dorit şi se trage în negru pe o probă de control. Deseori se trag şi probele de culoare, după care se trece la imprimarea definitivă.

c) Probele de culoare, care se fac în toate cazurile, indiferent de felul tiparului folosit, ele fiind probele finale înaintea începerii tipăririi propriu-zise ale emisiunii. Acest tip de eseuri este cel mai frecvent întîlnit la colecţionari, avînd şi cea mai mare şi spectaculoasă varietate. Scopul final urmărit este de a se alege culoarea cea mai adecvată şi pentru a armoniza cele 4—6 culori ale imaginii cu fondul mărcii.

În monografia scrisă de E. Cohen sînt redate eseurile mărcilor poştale româneşti atît cele omologate, deci emise, cît şi cele neomologate. Consider că este necesar să mă opresc asupra unora din afirmaţiile făcute în această monografie. Mă refer la apariţia senzaţională, în anul 1935, a unei „coale eseu" a primei emisiuni Moldova (1858).

În acelaşi an a apărut în presa de specialitate din străinătate, mai precis în revista austriacă „Die Postmarke" din 30 aprilie 1935, descrierea acestei coli de hîrtie, purtînd 32 de „amprente", a primei emisiuni de mărci Moldova, care se zice că a fost găsită întîmplător într-un dosar ce conţinea documentele privitoare la serviciul diligenţelor din Moldova din anul 1858, în Arhiva Camerei Deputaţilor.

Această foaie de hîrtie avea dimensiunea de 23 mm × 14 mm şi era împărţită cu creionul în 32 de pătrate, fiecare pătrat conţinînd „amprenta" unei mărci.

Fiecare rînd conţinea opt asemenea „amprente" : primul rînd „amprentele" mărcii de 57 parale, al doilea ale mărcii de 108 parale, al treilea ale mărcii de 81 parale, iar al patrulea ale mărcii de 27 parale.

Primele trei rînduri verticale erau imprimate în negru, iar al patrulea — care conţinea „amprenta" valorii de 27 — în albastru-verzui.

În articolul lor, J. Witzleben şi R. Zoscsak, prezentau această coală nu ca un eseu în sensul corect al cuvîntului, ci ca probe de imprimare (probedruke), susţinînd că peceţile celor patru valori au fost imprimate cu mîna (ca şi cum s-ar aplica o ştampilă pe hîrtie) în fiecare din cele 32 de pătrate trase cu creionul.

René Poncelet, unul din cei mai avizaţi cercetători ai mărcilor clasice româneşti, analizînd articolul şi fotografia coalei aşa-zisului eseu publicat în „Die Postmarke", nu se pronunţa definitiv asupra autenticităţii, dar remarca două lucruri foarte interesante : „Absenţa din arhive a oricărui document relativ la această problemă şi proba făcută în negru şi albastru-verzui cu peceţi originale şi definitive sînt două motive care sprijină teoria inexistenţei încercărilor propriu-zise", iar mai departe arăta că „n-a putut fi dată nici o explicaţie de Witzleben şi Zoscsak (în legătură cu aceste observaţiuni)".

În afară de faptul că nu avea ce căuta un dosar al serviciului diligenţilor din Moldova la Camera Deputaţilor, dar experţii autorizaţi analizînd coala cu „amprentele" au constatat că acestea nu conţineau semnele de autenticitate ale mărcilor originale şi că în realitate această coală este un fals. Acest lucru îl poate face astăzi orice filatelist care compară amprentele din fotografie cu semnele de autenticitate descrise de cataloage.

Ca să termin această poveste a coliieseu reprodusă fotografic în monografia lui E. Cohen, ţin să mai adaug un fapt : E. Cohen a cerut lui Witzleben pentru colecţia sa de eseuri un ştraif orizontal din coală, pe care acesta i l-a dat, dar

numai din primele trei valori, fără ultima valoare de 27 parale verde-albastru. Probabil că însăşi Witzleben începuse să se îndoiască de autenticitatea acestei coale.

E. Cohen a dorit ca acest ştraif să figureze în colecţia sa de mărci clasice româneşti, dar după ce le-a analizat singur, prin comparaţie, cu numeroasele originale pe care le avea, a renunţat să le prezinte la expoziţii. În schimb, după moartea lui Cohen, cînd colecţia a fost vîndută la licitaţia casei Schwenn din R.F.G., aceasta a solicitat la rîndul ei părerea experţilor. La comunicarea acestora că eseurile sînt, de fapt falsuri, casa Schwenn le-a retras din licitaţie. De-a lungul a multor ani, toate încercările de a trece drept eseuri autentice aceste falsuri n-au rezistat şi astfel s-a pecetluit pentru totdeauna soarta acestei „coale-eseu".

Tot în monografia lui E. Cohen, găsim menţionate, după Reinheiner, două eseuri pe hîrtie pelur, de 40 şi 80 parale, pentru emisiunea „Principatele Unite", pe care acesta din urmă le descria şi afirma că le-a văzut în colecţia cea mai celebră de eseuri a lui Martin Schöeder. Totuşi, Cohen le anunţă numai ca posibile, deşi el însuşi se îndoieşte asupra autenticităţii lor. Adevărul este că astăzi se poate afirma cu precizie că nu există eseuri la emisiunea I şi a II-a „Cap de bour".

Începînd cu emisiunea litografică Cuza din 1/13 ianuarie 1865, constatăm existenţa reală a trei propuneri făcute de imprimeriile franceze şi belgiene. Au mai existat şi primele eseuri de 2 parale, imprimate pe plic în unghiul din dreapta sus. Majoritatea acestora prezentau în supratipar negru cuvîntul PROBE, fapt care autentifică veridicitatea celor descrise.

Mai există şi eseul binecunoscut al gravorului I. Dulos, executat cu multă măiestrie şi fineţe, dar care n-a făcut obiectul unei mărci emise, în care domnitorul Cuza era reprezentat în costum de general de cavalerie, din profil, privind spre dreapta.

În sfîrşit, începînd cu emisiunea Cuza, existau numeroase eseuri ale mărcilor româneşti, dar cum studiul lor nu fac obiectul articolului, închei arătînd că aproape toate administraţiile poştale predau în conservatorul lor şi în muzeele poştei numeroase şi interesante eseuri şi ca o curiozitate, mai arăt, că spre surprinderea filateliştilor, existau eseuri circulate efectiv, ca de exemplu 12 Kr. Austria, obliterat cu ştampila Franco-Viena, din colecţia Rotschild, vîndut de casa de licitaţii Köller.

REIMPRESIUNI

Reimpresiune în filatelie reprezintă retipărirea cu ajutorul plăcilor, clişeelor originale ale unei mărci, după încetarea valabilităţii ei de francare. Cu alte cuvinte, de-a lungul istoriei emisiunilor de mărci poştale, au existat cazuri, din fericire rare şi bine cunoscute, cînd s-au reimprimat anumite mărci. Totdeauna acestea au fost periculoase pentru colecţionari, deoarece s-a încercat şi s-a reuşit ca ele să fie vîndute ca mărci originale. Fiind tipărite pe o hîrtie deosebită de cea originală, acest fapt a făcut posibilă identificarea lor mai mult sau mai puţin cu uşurinţă, în raport de cunoştinţele colecţionarului.

Una din cele mai discutate reimprimări este aceea a primei emisiuni „Cap de bour" — Moldova, făcută în timpul cît era director general al poştei colonelul M. Gorjan.

Pentru tinerii noştrii colecţionari, cred că este bine să redăm pe scurt toată această, să-i zicem întîmplare, luînd ca bază documentatul articol semnat de R. Poncelet în Nr. 145 din noiembrie 1933 al revistei „Le Philateliste Belge".

R. Poncelet, care se bucura de autoritate în ceea ce priveşte cunoaşterea mărcilor clasice româneşti, dezbate în acest articol totalitatea opiniilor ce au vehiculat vreme de 30 ani asupra existenţei retipăririlor primei emisiuni de mărci poştale ale Moldovei şi a mărcilor de 5 parale porto gazetei.

El începe prin a cita cele două articole apărute în septembrie şi noiembrie 1902, în revista „The London Philatelist", sub semnătura fostului preşedinte al societăţii de filatelie din Londra, M.P. Castle.

În articolul din septembrie 1902, M. P. Castle, citează la început în totalitate scrisoarea lui Paul Pavelescu din Bucureşti, adresată revistei „L'écho de la Timbrologie".

În această scrisoare se susţine că în anul 1882 au fost găsite într-o cutie metalică, la Ministerul de Finanţe, peceţile din oţel ale primei emisiuni Moldova, cîte una din fiecare valoare, mai mult sau mai puţin ruginite şi deteriorate şi alte trei peceţi de 5 par. de 40 par. şi de 80 par. gravate tot în oţel, ale celei de-a doua emisiuni Moldova. Şi acestea din urmă erau deteriorate ca şi primele, de rugină. Cînd s-au găsit în 1891, colonelul M. Gorjan a decis retipărirea următoarelor valori :

– 27 parale pe hîrtie groasă roz-pal ;
– 54 parale în verde-albastru pe hîrtie verde-închis ;
– 81 parale în albastru sau gri-albastru pe hîrtie azurată și vărgată ;
– 5 parale în albastru pe hîrtie pelur lila-roz.

În scrisoare se detaliază la fiecare matriță defectele cauzate de rugină, care se văd bine pe clișeele pe care le reproducem (fig. 1) după revista belgiană (cele din stînga retușate cu cerneală, cele din dreapta cu defecte).

Cum reimprimarea era un insucces, colonelul M. Gorjan dispune distrugerea lor, distribuind totuși cîteva exemplare prietenilor și cunoștințelor, probabil filateliști. Pavelescu mai susține că cu un an în urmă, deci în 1901, tipograful care le tipărise, Ion Pop, vînduse și el cîteva exemplare unor colecționari prieteni intimi și mai adaugă că știa chiar de la tipograf că ar fi fost vorba de 50 exemplare de 27 parale, 30 de 54 și 81 parale, 20 de 108 parale și 100 de 5 parale.

La sfîrșit, autorul scrisorii considera că dacă cifrele sînt reale aceste reimpresiuni sînt mai puține și mai greu de găsit decît originalele primei emisiuni.

Articolul se încheie cu un comentariu logic al faptelor descrise de Pavelescu în scrisoare, reținînd ca posibilă existența acestor reimpresiuni și mai ales ca important faptul că hîrtia folosită la 81 parale era azurie vărgată, iar la celelalte valori hîrtie uni, ceea ce reprezintă inversul condițiilor originale, făcînd posibilă identificarea lor ușoară și necontestabilă.

R. Poncelet mai arată că aceste reimpresiuni au făcut obiectul unui studiu a lui Castle care, în articolul din noiembrie 1902, citează din bogata corespondență provocată de primul său articol, cîteva scrisori ale unor filateliști români din București și Brăila, printre care și scrisoarea lui C. M. Moroiu, filatelist de tristă reputație, care printre altele, oferea spre vînzare exemplare din această reimpresiune la prețuri foarte „pipărate" pentru vremea aceea, ca de exemplu : 27 parale la 10 lire, 54 parale tot la 10 lire, 81 parale 25 lire, 108 parale 20 lire și de asemenea 5 parale la 10 șilingi pe hîrtie albă, iar pe hîrtie albastră (bleu-ciel) la 20 lire.

M. P. Castle a primit un exemplar de 27 parale, iar casa Stanley-Gibbons a primit o serie la preț foarte ridicat. După analiza foarte minuțioasă făcută de acești doi experți de renume mondial, autorul își încheia articolul cu următoarele concluzii (citez) :

1. „Opinia mea este că cele patru valori au fost făcute cu peceți (matrițe) originale și că fără îndoială sînt reimpresiuni. Descrierea peceților de către dl. Pavelescu este corectă, doar culorile reimprimărilor sînt mai închise decît cele pe care el le atribuie.

Hîrtia este de asemenea minuțios descrisă, dar diferențele față de hîrtia originală, ca textură și ton, sînt așa de deosebite, că este imposibil de a fi confundate.

2. Defectele matrițelor sînt într-adevăr ușoare, iar cele datorite ruginii sînt așa de nesemnificative, că dacă reimpresiunile ar fi fost făcute pe hîrtie asemănătoare cu originalul, tremur gîndindu-mă la ce s-ar fi putut întîmpla cu soarta primelor emisiuni ale Moldovei.

3. Pare evident că clișeele mai există încă. Nu este sigur – deși domnii Pavelescu și Constantinescu par să fie de bună credință – că numărul reimpresiunilor făcute și considerate de un tipograf inteligent să nu fie mai mare decît se spune".

În încheierea articolului din „Philateliste Belge", R. Poncelet nu este convins decît de autenticitatea reimpresiunilor făcute în negru pe hîrtie albă și denunță pe Moroiu, care era cunoscut ca falsificator, excluzînd posibilitatea unor donații făcute amicilor de colonelul Gorjan.

Un fapt este cert, aceste reimprimări există. Ele au fost făcute semioficial de către directorul poștelor, colonelul Gorjan, într-un număr foarte redus ; douătrei bucăți au apărut la licitațiile marilor colecții de mărci românești acum 40-50 de ani, dar colecționarii care le dețin astăzi nu sînt cunoscuți.

Cu mulți ani în urmă, prietenul meu graficianul I. Dumitrana, într-o discuție asupra tipăririi mărcilor, mi-a spus că el cunoștea un tipograf foarte bătrîn, care a fost ucenic la gravorul Fessler și tipograful Pop. Îmi spunea atunci Dumitrana, că acest maistru bătrîn, spre regretul meu nu i-am reținut numele, avea încă la el acasă multe eseuri și în special blocuri din „prima coală", mîndria tipografilor, a numeroase serii pe care le tipărise. După bătrînul tipograf, pe bună dreptate, această „primă coală" era o adevărată „probă de lux", unde totul era perfect căci se prezenta directorului general. Ulterior se pare că din ea se împărțea la cei ce o realizaseră cîte un bloc drept amintire. Nu știu unde este adevărul, regret că n-am avut ocazia să-l întîlnesc pe acest maistru de la care poate am fi putut afla multe fapte inedite asupra retipăriturilor și a eseurilor mărcilor românești. Se mai cunosc spre exemplu reimpresiuni cum sînt cele ale primelor două mărci ale Statelor Unite (catalog Yvert, Nr. 1 și 2) prima de 5 cenți brun, reprezentînd pe Franklin și a doua de 10 cenți negru, cu portretul lui Washington. Ele au fost emise în 1947 și au fost reimprimate în 1875, cu ocazia expoziției de filatelie. Hîrtia lor este mai albă, iar matrițele diferă de cele originale. Tot ele au mai fost reimprimate pe hîrtie subțire pentru diferite congrese, dar sînt foarte rare și unele chiar mai scumpe ca originalele.

Catalogul Yvert mai menționează că planșele originale fiind distruse în 1875, pentru reimpresiune s-au făcut planșe noi. De asemenea au mai fost reimprimate primele valori din Austria. În catalogul specializat austriac al primelor emisiuni al dr. Ulrich Ferchenbauer, există un capitol separat la sfîrșitul acestei lucrări exhaustive, de înaltă ținută științifică, unde sînt detaliate toate reimpresiunile unor valori din emisiunile austriece 1850–1864, care au avut loc în șapte rînduri, din 1866 pînă în 1904.

Acestea au fost numai cîteva exemple. Problema reimpresiunilor ca și a eseurilor și chiar a erorilor mărcilor poștale pot cuprinde studii și chiar mii de pagini.

ERORI

Erori sînt mărcile care au fost tipărite din greșeală în altă culoare decît cea oficială, sau care prezintă una sau mai multe greșeli de imprimare, de dispoziție a desenului sau chiar de lipsa unui element al compoziției.

Cele mai importante sînt prevăzute în cataloage ca atare, avînd totdeauna din cauza numărului foarte mic existent, cote foarte ridicate. Tot erori sînt considerate dubla impresiune, rectoverso, recto și verso etc.

Printre mărcile românești sînt cunoscute ca erori importante următoarele :

5 bani albastru, eroare de culoare din emisiunea 1876/78 denumită „București", pe hîrtie galbenă, care a provenit prin introducerea unui clișeu Paris al mărcii de 5 bani, „emisiunea Paris", cu semnul caracteristic (C. Bruner) în planșa de 10 bani albastră a mărcii, fiind situată în coală de 150 buc., cu ultima marcă a rîndului al patrulea orizontal. Este de preferat pentru necontestare în perechea cu un 10 bani albastru ; de asemenea, la emisiunea București II – 1879, 5 bani roz. La emisiunea tipărită pentru expoziția din București 1906, apar multiple erori, cum ar fi : centrul ranversat, deplasat mult la dreapta, sau chiar centrul alb la valoarea de 3 lei, centrul deplasat în stînga și în jos peste cadru și margine la valoarea de 10 bani, deplasarea în jos a centrului cu 3–5 mm la 12 lei etc.

Este surprinzător totuși ce gamă mare de erori a avut această serie omagială, care presupunea o grijă deosebită în tipărire.

Sînt foarte cunoscute erorile de culoare la emisiunea „Efigii" (2 lei portocaliu, galben) și la emisiunea „60 ani vîrstă", (6 lei albastru și 10 lei roșu).

Mai recent este cunoscută o splendidă eroare, centrul ranversat la marca de 1,75 lei din emisiunea „Recensămîntul populației 1956". Sigur că la toate aceste erori un plus de valoare îi conferă circularea efectivă prin poștă, adică eroarea folosită la francare.

Aș încerca să mai amintesc, pe plan mondial, erori celebre care astăzi bat recorduri în valoare comercială (implicit în raritate). Așa se cunosc (dau cîteva exemple) :

– 3 skg galben Suedia (catalog Michel, 1 F Suedia) ;
– 1,2 și 4 cenți, din seria expoziția Buffalo a Statelor Unite, cu centrul ranversat (catalog Yvert 138 a, 139 a 1i, 140 a) ;
– poșta aeriană S.U.A., 24 c roz carmin și albastru (Yvert P.A. nr. 3) cu centrul ranversat, care la ultima licitație din R. F. Germania s-a vîndut cu 150.000 D.M. o bucată !

Mai sînt multe erori care fac obiectul unor căutări asidue din partea colecționarilor avansați, care consideră pe bună dreptate o completare valoroasă a colecției prin includerea erorilor, a varietății lor, a obliterărilor speciale etc. pe care le poate oferi într-o gamă foarte largă orice marcă care a circulat efectiv.

La mărcile moderne din ultimii 30–40 ani, erorile sînt foarte rare, dat fiind controlul permanent și riguros al emisiunilor. Totuși se mai strecoară unele erori în text sau într-o operă de artă, care nu reprezintă ceea ce exemplifică textul, erori cunoscute azi de majoritatea filateliștilor și pe care cred că nu este cazul să le redăm.

Unele dintre ele cum ar fi în special coloniile engleze sau 5 Fr. Napoleon au ajuns în licitații la prețuri uneori mai mari decît mărcile normale.

FALSURI

Fals, este considerată orice contrafacere a mărcii în dauna poștei sau a

colecționărilor, chiar regumarea, redantelarea, repararea și în special ștampilarea falsă a mărcii, în vederea obținerii unei valori crescute a piesei. Am încercat să definesc cît mai complet multiplele aspecte sub care se pot prezenta în fața colecționarului aceste falsuri. Este foarte greu pentru un începător sau chiar de multe ori pentru un colecționar avansat să descopere de la început un fals.

Fiecare din noi vom recunoaște că am fost rînd pe rînd încîntați cînd am achiziționat o piesă mai rară (mai ales ca tineri și începători) și cît de cruntă ne-a fost dezamăgirea cînd mai tîrziu am constatat că am luat de fapt un fals. Ce greu este să ții minte pe dinafară toate criteriile de recunoaștere la mărcile clasice, de multe ori falsificate, mai ales cele ștampilate. Pentru a ne feri de falsuri, de mare folos este pentru toți colecționarii studiul ediției 1974 a Catalogului mărcilor poștale românești și a numeroaselor articole din revista Filatelia. Pentru un colecționar adevărat o bibliotecă de specialitate este absolut necesară.

Îmi aduc aminte cu nespusă plăcere și duioșie de nenumăratele seri petrecute în tovărășia regretatului Max Kummer, care și-a dedicat o viață colecționării specializate a celebrului Hermes-Grecia (cap mare și cap mic) și de la care am, ca rod al unei trude de zeci de ani, macheta sinoptică a primei serii de Hermes, unde nu sînt mai puțin de 44 indici (pe diferitele valori) de identificare a mărcilor autentice. Obișnuința căpătată prin studiu de a identifica prin simpla pipăire a hîrtiei sau a recunoașterii dantelurii dintr-o privire, uluiesc pe cei tineri, pe cînd cei vîrstnici știu că după ce-ți trec prin mînă sute de mii de mărci și după ce-ți obosești ochii ore întregi pe odontometru, ajungi să fii „doctor" în materie.

A scrie despre falsuri, despre istoria lor, de a le aminti doar pe cele mai celebre și tot ar trebui să scrii cîteva zeci de pagini, însă mă limitez să anexez doar cîteva din falsurile obișnuite ale mărcilor românești (fig. 2), atestate de un expert de talia lui R. Zoscsak, care-mi aparțin și care fac de multe ori obiect de referință, la anumite comparații și să mai adaug că există falsuri în dauna poștei, circulate efectiv (emisiunea Lombardo-Veneția) denumite falsuri de Verona și Milano, care pe scrisori obțin la licitații sume foarte mari. Cîți colecționari nu s-au păcălit cu simplista ștampilă grătar sau cu alte ștampile vechi aplicate pe mărci, de multe ori autentice.

Cîți dintre noi, colecționari mai vechi, n-au avut ocazia să vadă cel puțin o dată în viață un plic vechi contrafăcut ?

Cui nu i-a fost la început mai greu să deosebească „Căișorii" falși sau „Efigiile" de cele bune ? Azi cei mai „bătrîni" în filatelie și chiar cei mai tineri se pot feri mai ușor de falsuri, deoarece le stau la îndemînă numeroase studii și lucrări precum și Comisia de expertiză a A.F.R.

Cred că ar fi foarte necesar ca A.F.R. să invite pe colecționarii cu experiență să facă comunicări și demonstrații utile pentru toți cei ce iubesc marca poștală, pe care o string cu emoție și cu sacrificii în clasoarele personale.

Reimpresiunile emisiunii I.
Le philatéliste Belge m 145—30 nov. 1933

Fig. 1

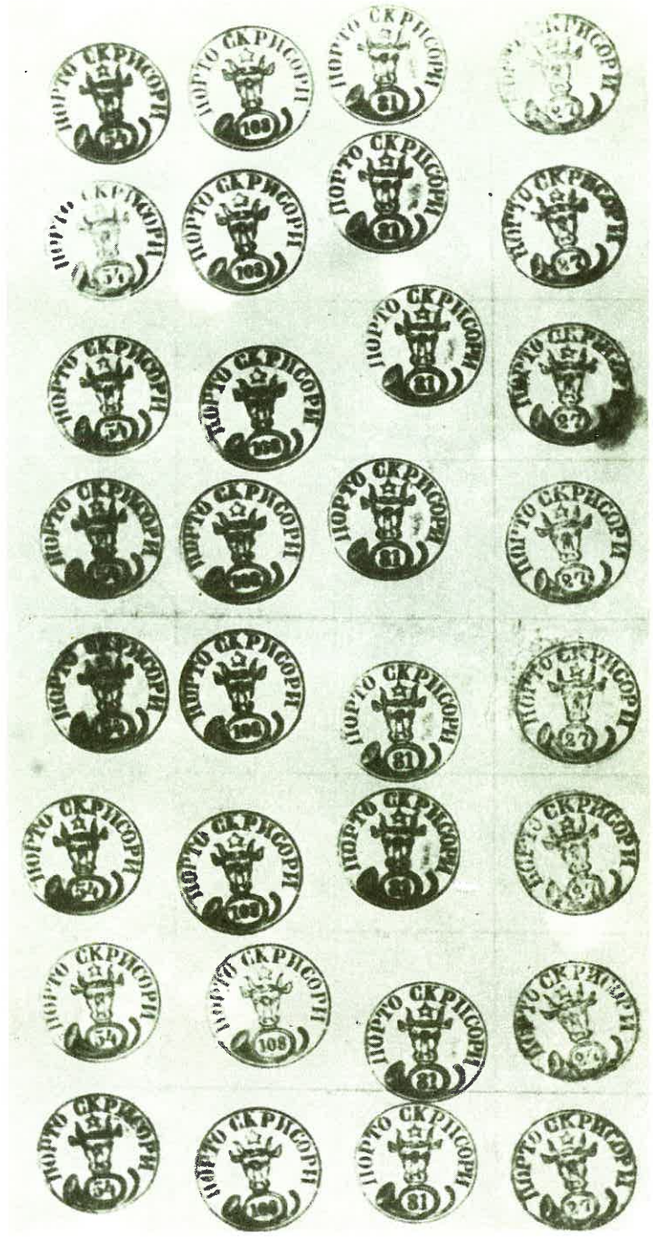

Fig. 2

MĂRCI POȘTALE ROMÂNEȘTI

CU INSCRIPȚII GREȘITE

machetate greșit

dr. ing. M. ȘAPIRA

Mărcile cu „inscripții greșite" apar ca urmare a unor confuzii sau neatenții în procesul de creație a unor machetatori, după cum se cunosc și cazuri în care asemenea „greșeli" s-au făcut deliberat.

Caracteristica acestor mărci este că ele apar în coli și tiraje întregi și circulă ca atare. Ele nu trebuie confundate cu „erorile".

Istoricul mărcilor cu „inscripții greșite" începe odată cu prima marcă Mauritius, în anul 1847. Această marcă poartă inscripția greșită POST OFFICE (oficiul poștal) în loc de POST PAID (echivalent cu franco).

Dar aceste inscripții greșite pe mărci au continuat să apară, astfel că la Roma în anul 1961 s-a organizat o expoziție care cuprindea circa 2 000 mărci poștale, din întreaga lume, ale căror machete au cuprins greșeli în desenele lor.

În cele ce urmează am să arăt care sînt emisiunile de mărci românești cu inscripții greșite :

1) Seria mărcilor românești cu inscripții greșite începe odată cu prima emisiune „CAP DE BOUR" – Moldova 1858. Pe aceste mărci apare inscripția greșită PORTO SCRISORI în locul celei corecte FRANCO SCRISORI.

2) Aceeași inscripție greșită se păstrează și la a doua emisiune „CAP DE BOUR" și va fi rectificată numai odată cu apariția emisiunii „PRINCIPATELE UNITE".

Val. Tebeica, în lucrarea „Primele mărci poștale românești", arată că funcționarii poștei moldovene au fost preocupați încă din anul 1859 de îndepărtarea acestei greșeli, care permitea interpretări greșite în manipularea mărcilor și reproduce trei acte păstrate în Arhivele Statului din București, acte din care rezultă această preocupare, precum și faptul că întîmplările au rămas fără un rezultat imediat.

3) În anul 1927 apare emisiunea „Cincantenarul Independenței". În cadrul acestei emisiuni valoarea de 4,50 lei este cunoscută și cu inscripția greșită „450 lei" (fig. 1).

Mai puțin cunoscut este faptul că la operația (separată) de tipărire a valorii de „4,50" lei unele plăci au avut inscripția greșită „450". Observîndu-se această greșeală, aceste mărci au fost distruse, operație de la care au scăpat, prin nu se știe ce împrejurări, cîteva jumătăți de coli a cîte 25 bucăți mărci. În Revista Societății Filatelice Române nr. 2/1941 este prezentată fotografia unei asemenea semicoale.

Ultimile două cataloage românești prezintă în mod diferit această marcă. În Catalogul mărcilor poștale românești, 1964, marca „450 lei" este prezentată ca o eroare și nu este indicat prețul pentru marca obliterată. În Catalogul mărcilor poștale românești, 1974, prezentarea este ambiguă, indicîndu-se doar nr. 418 – corespunzător mărcii – și acordîndu-se cotă și pentru marca obliterată.

Viitoarea ediție a Catalogului mărcilor poștale românești va trebui să prezinte marca „450 lei" în funcție de elucidarea problemei utilizării sale efective pentru francarea corespondenței. În cazul în care a circulat efectiv, marca va trebui să primească, conform uzanțelor, un număr de ordine distinct. În caz contrar, urmează să fie prezentată ca o varietate din care un număr de bucăți au scăpat de la distrugerea la care erau sortite.

4) În anul 1928 apare emisiunea „Poșta Aeriană – C. RAIU". Inscripția de pe avion este eronată. În realitate indicativul de înmatriculare și recunoaștere a naționalității din acea vreme era CV-TRI sau CV-PRA pe fuselaj și CV pe ampenajul vertical.

„Licența" machetatorului și aprobarea forurilor oficiale poate fi pusă în legătură

Fig. 1

Fig. 2

Fig .3

Fig. 4

Fig 5

Fig. 6

cu dorința acestora de a eterniza astfel memoria căpitanului aviator Vasile Craiu, erou al aviației noastre în primul război mondial (Mihai Popovici, „Aerofilatelie", în : revista Filatelia, nr. 10/1964).

5) Emisiunea „Alexandru cel Bun — 500 de ani de la naștere" (fig. 2) poartă inscripția greșită 1406 în loc de 1400, anul urcării pe tron a domnitorului (C.M.P.R. 1974, nr. 520).

Tirajul mărcii a fost de 500 000 bucăți, din care 400 000 au fost distruse atunci cînd s-a observat greșeala de legendă (după alți cercetători cele 400 000 bucăți pur și simplu nu au mai fost tipărite). Însăși marele nostru istoric Nicolae Iorga a făcut parte dintre personalitățile care au insistat ca această marcă să nu intre în circuitul poștal.

6) „Stema R.P.R. 1948", C.M.P.R. nr. 1193, a apărut cu inscripția greșită „BANI 0,50". Marca a circulat efectiv, fiind înlocuită în octombrie 1948 cu o altă marcă, C.M.P.R. nr. 1194, care poartă inscripția corectă „LEI 0,50" (fig. 3).

Marca cu inscripția greșită a fost retrasă din circulație la puțin timp după apariție, ceea ce justifică cota ridicată din cataloage (în special pentru marca uzată), în pofida faptului că inițial cele două mărci au avut aceleași tiraje de 1 000 000 bucăți.

7) Valoarea de 1,55 lei din seria „Grădina zoologică — București" (C.M.P.R. nr. 2427) poartă inscripția greșită „1,55 bani" în loc de cea corectă „1,55 lei" (fig. 4). Marca nu a fost retrasă și a rămas în circuitul poștal, pînă la epuizare, așa cum a apărut inițial.

8) În anul 1975 a apărut emisiunea „Anul european al ocrotirii monumentelor", formată din șase valori, nr. 1063 din „Lista de prețuri" 1975.

Valoarea de 1,55 lei poartă inscripția greșită a milesimilor „97–106" în loc de cea corectă „87–106". Se pare că greșala a fost sesizată prea tîrziu pentru ca anumite măsuri de corectare sau retragere să nu mai poată fi inițiate (fig. 5).

Și pentru că acest articol poartă subtitlul „machetate greșit", în cele de mai jos sînt menționate cîteva mărci pe care nu partea scrisă ci alte detalii sînt greșite.

1) Pe marca C.M.P.R. nr. 1652, „Aniversarea a 100 ani de la nașterea sculptorului I. Georgescu", este prezentată o statuie al cărei autor este în realitate Vladimir Hegel (V. Micu, „Din eroare în eroare", în : revista Filatelia, nr. 12/1975).

2) O greșală oarecum asemănătoare, de atribuire greșită a unor detalii, conține și marca de 4,50 lei din emisiunea „Pentru Ardeleni", 1945. Pe această marcă în locul portretului lui Samuil Micu este prezentat portretul episcopului Inocențiu Micu-Clain, precursor al școlii ardelene. De altfel se pare că nici nu există, în arhivele cunoscute, un portret al corifeului școlii ardelene, Samuil Micu (Dan Florița, „O greșeală de concepție", în : revista Filatelia, nr. 4/1975).

3) În ceea ce privește emisiunea „Căișorii", 1903, unii specialiști consideră că desenul prezintă o greșeală de fond, în sensul că surugiul călărește pe calul din dreapta sa și nu pe cel din stînga, așa cum era obiceiul vremii (fig. 6).

MATTY.

Ce pot să-ți spun precis e că NICIODATĂ nu cred că va figura pe vreun timbru de valoare

Fără cuvinte

DIN REVISTE STRĂINE

Iată deosebirea între un colecționar care face o colecție generală și un colecționar care s-a specializat, făcută de către The Evening Ledger Stamp Club din Philadelphia (U.S.A.), în numărul său pe aprilie 1939 :

„Colecționarul care face o colecție generală este arătat ca un om care știe prea puțin din mult și continuă a ști din ce în ce mai puțin, asupra din ce în ce mai mult, pînă cînd știe nimic din tot, în timp ce specialistul este un colecționar care știe mult asupra puținului și continuă a ști din ce în ce mai mult asupra din ce în ce mai puținului pînă ce află totul asupra nimicului.

EROARE SAU IGNORANȚA

Se știe cît de pretențios era cu ortografia numelui său fostul președinte al Franței, Georges Clemenceau, care din cauza felului său repezit purta porecla de „Tigrul". Vai de acela care i-ar fi scris numele cu un accent ascuțit pe primul „e". Se pare că acei care au elaborat marca poștală franceză de 90 c. (1939), comemorînd cuirasatul ce-i poartă numele, au ignorat acest amănunt, deoarece marca poartă un prea frumos accent ascuțit. Faptul a stîrnit în presă o vie polemică și la un moment dat se vorbea chiar de un nou tiraj corectat, la care însă s-a renunțat.

LEUL ȘI SCRISORILE

Închipuiți-vă uimirea cu care locuitorii unor așezări din Africa de Est, au primit recent scrisori cu o ștampilă a poștei menționînd : „Deteriorat de colții leului".

... Poștașul rural a fost atacat de un leu. A încercat să tragă în fiară, dar arma s-a blocat. Nevoit să se salveze prin fugă, poștașul și-a aruncat geanta de scrisori. Leul atras de mirosul pielii a început să rupă geanta, deteriorînd scrisorile pe care le conținea.

Pentru a explica starea scrisorilor care au fost distribuite ulterior, s-a aplicat pe ele o ștampilă cu textul de mai sus, probabil unică în istoria poștelor.

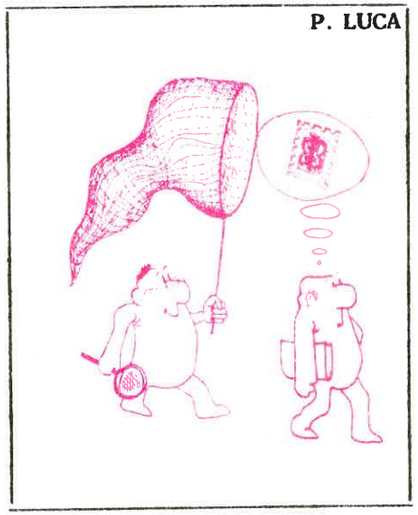

„Umbra filatelistului"

STUDIU

ASUPRA CELOR DOUĂ EMISIUNI DE MĂRCI POȘTALE „PRINCIPATELE UNITE" ȘI A „POȘTEI DE SCRISORI" DIN PERIOADA ANILOR 1862 — 1864

CORNEL SPINEANU

Un număr important de cercetători s-au ocupat cu studierea celor două emisiuni de mărci poștale cunoscute sub denumirea de „Principatele Unite".

Munca lor a fost concretizată fie prin articole publicate în diverse reviste românești și străine (R. Poncelet, Dorning Bekton, R. Zocsak, V. Bobeica, D. Pasalega și alții), fie prin lucrări de specialitate : C. Minescu în „Istoria poștelor române" ; G. Brunel în „Les timbres du Royaume de Roumanie" Paris 1913 ; F. Serrane în „Vade-Mecum" Nisa 1926 ; P. Murea în „Istoricul timbrelor poștale românești" ; J. Wertheimer în „Cartea mărcilor Principatele Unite" ; I. Schiffer în „Contribuție la studiul emisiunilor de timbre Principatele Unite" ; V. Tebeica în „Primele mărci poștale românești" ; Gr. Racoviceanu în „Stampilele poștale folosite în țările române pînă în anul 1881".

În prezent se găsește în curs de elaborare importanta lucrare a Asociației Filateliștilor din România „Monografia mărcilor poștale românești", în care K. Dragomir și V. Bobeica tratează aceste mărci în capitolul III din volumul I.

Cu toate acestea, unele probleme importante sînt insuficient clarificate, fiind prezentate pe alocuri confuz.

Dacă aceste confuzii ar rămîne în paginile revistelor sau lucrărilor în care au fost publicate nu ar avea poate prea mare importanță, dar în domeniul filatelic confuziile și erorile ajută pe falsificatori să transforme prin ștampilare mărcile neuzate ieftine în mari raritați.

Dintre mărcile clasice românești, mărcile „Principatele Unite" au corespuns cel mai bine scopului urmărit de falsificatori, deoarece ele au circulat o perioadă scurtă de timp, iar cantitățile destul de mari rămase neuzate, vîndute la licitație de Ministerul de Finanțe în anul 1885, se găseau la negustori la prețuri foarte mici. Pe aceste mărci a fost folosită aproape întreaga gamă de falsuri prin obliterare cu ajutorul ștampilelor contrarefăcute și chiar cu ștampile originale sau cu ștampile ale unor birouri poștale inexistente în perioada respectivă.

Deoarece există asemenea mărci cu obliterări false în colecțiile din țară și din străinătate și cum în ultimul timp a fost reluată discuția asupra perioadei în care acestea au circulat și a birourilor poștale care le-a manipulat și obliterat, am considerat necesar să prezint acest studiu, care în prima parte va trata problemele asupra cărora adevărul a fost definitiv stabilit, iar în partea a doua o analiză a problemelor insuficient clarificate.

Denumirea mărcilor „Principatele Unite"

Cataloagele internaționale prezintă mărcile „Principatele Unite" ca o singură emisiune cu două tipuri, primul tip denumit „imprimare de mînă" pentru emisiunea 1862 și al doilea tip denumit „imprimare de tipar" pentru emisiunea din 1864. La fel le prezintă P. Murea și V. Tebeica. Greșeala a fost preluată și în catalogul mărcilor românești, dar ea va fi probabil înlăturată în monografie. Denumirea este greșită, deoarece ambele emisiuni au fost imprimate cu mașina, prima cu un singur clișeu iar a doua cu

o planșe (matriță) care conținea 40 de clișee reproduse prin galvanoplastie după clișeul emisiunii din 1862.

La emisiunea din 1864 existau într-adevăr diverse tipuri. Inițial R. Zocsak, apoi V. Bobeica au demonstrat existența a opt tipuri la mărcile de 3 și 6 parale și 40 de tipuri care la rîndul lor pot fi grupate în trei tipuri generale la marca de 30 parale.

În concluzie, denumirea exactă pentru cele două emisiuni este „Emisiunea Principatele Unite 1862" și „Emisiunea Principatele Unite 1864".

Imprimarea mărcilor

Modul cum a fost imprimată emisiunea din 1862, interesant de cunoscut pentru a explica apariția celor opt tête-bêche, a dat naștere la numeroase controverse. Autorii care s-au ocupat de această problemă pot fi împărțiți în două grupuri. Din prima grupă fac parte R. Zocsak și P. Serrane, care au considerat că imprimarea s-a făcut prin ștampilare, respectiv prin aplicarea clișeului fiecărei valori, cu mîna. Această ipoteză a fost înlăturată definitiv de argumentele aduse în special de R. Poncelet.

În cea de-a doua grupă se situează autorii care admit că emisiunile „Cap de bour" și emisiunea „Principatele unite" 1862 au fost imprimate cu o mașină cu un singur clișeu, care folosită manual tipărea marcă cu marcă. Inițial, din cauza suprafeței foarte mici a mesei pe care se așeza coala se tipăreau primele două rînduri a opt mărci, după care coala era întoarsă cu 180°, tipărindu-se și celelalte două rînduri de opt mărci (R. Poncelet, O. Tulbendjean și alții).

Este puțin important dacă inițial se tipăreau rîndurile 1 și 2 și apoi 4 și 3, cum susține O. Tulbendjean, ipoteză normală și plauzibilă, deoarece în acest fel coala de hîrtie se introducea în mașină numai de două ori, sau dacă ordinea tipăririi era „separat rîndurile marginale și separat rîndurile centrale" (C.M.R. 1974 pagina 36), sistem în care coala se introducea în mașină de patru ori, cum susțin K. Dragomir și V. Bobeica. Nici una din aceste ipoteze nu va putea fi confirmată practic deoarece mașina cu care s-au tipărit mărcile nu mai există.

Hîrtia folosită

Toți autorii influențați de faptul că cele două emisiuni de mărci „Cap de bour" au fost imprimate pe hîrtie de origine engleză „Bath-Somerset", au considerat că și la mărcile Principatele Unite s-a folosit aceeași hîrtie.

Această afirmație a fost înlăturată de expertul O. Tulbendjean, care a arătat că sînt cunoscute mărci din aceste emisiuni care poartă filigranul de fabricație „L" și „C". Sînt cunoscute două bucăți de 30 parale și o altă bucată de 3 parale toate emisiune 1862, primele două obliterate cu ștampilele Zimnicea 15/5 și Oltenița 1/2, marca de 3 parale fiind neobliterată. Aceste litere sînt componente ale numelui fabricii de hîrtie sau inițiale indicînd această fabrică.

Data punerii în circulație a emisiunii 1864

Datele cînd au fost puse în circulație cele două emisiuni au fost mult timp obiectul discuțiilor diverșilor cercetători. Dacă asupra emisiunii din 1862 aceste discuții s-au dus pe un ton rezonabil, cele în legătură cu emisiunea din 1864 au depășit această tonalitate, dar au încetat odată cu descoperirea la Arhivele Statului a documentului „Socoteala mărcilor de scrisori primite de Casa Direcției Poștelor de la Departamentul de Finanțe și tratare birourilor poștale din ținuturi pe anul 1864" (Dosar D.P.T. 171/1864). Din acest document rezultă fără dubii, că emisiunea de mărci 1864 a fost pusă în circulație separat, pe valori. Astfel marca de 3 parale a fost primită de la Atelierul Timbrului la 23 septembrie 1864, iar cea de 30 parale la 1 septembrie 1864. Distribuirea acestora s-a făcut la birourile poștale și la datele prevăzute în tabelul 1 și 2. Deci, obliterările cu ștampilele altor birouri poștale sau cu date care nu corespund celor din tabele sînt categoric false.

Același document mai demonstrează că cea de a treia valoare a emisiunii din 1864, marca de 6 parale, nu a fost primită de Direcția Generală a Poștelor și deci nu a fost distribuită birourilor poștale.

Primii care au demonstrat acestea pe baza documentelor sînt I. Schiffer și V. Tebeica.

În consecință, orice obliterare pe această marcă este categoric falsă, indiferent de atestul care însoțește aceste mărci.

Retragerea din circulație a emisiunilor de mărci „Principatele Unite"

Cele două emisiuni au circulat concomitent în perioada 13 septembrie (30 parale) – 1 octombrie (3 parale) pînă la 1 ianuarie 1865, cînd în conformitate cu „Regulamentul pentru ficsarea taxelor telegrafico-poștale a corespondențelor interioare din România" sancționat și promulgat de domnitorul Cuza la 5 decembrie 1864 (M.O. nr. 281 din 16 decembrie 1864) urma să intre în vigoare un nou tarif poștal, mai redus (2, 5 și 20 parale) și noua emisiune de mărci cu efigia domnitorului.

Cu toate că de data aceasta Direcția Telegrafelor și Poștelor și Ministerul de Finanțe au luat măsuri din timp pentru tipărirea noilor mărci, din diverse considerente care nu fac obiectul acestui studiu, ele nu au fost puse în circulație decît la 21 ianuarie 1865 (stil nou), respectiv 9 ianuarie stil vechi, prin biroul poștal din București (dosar D.P.T. 277/1865).

Prin circulare adresate birourilor poștale și publicului, Direcția Telegrafelor și Poștelor a luat măsuri ca mărcile „Principatele Unite" să fie retrase în ziua de 31 decembrie 1864. Birourile poștale au primit instrucțiuni că „Socoteala mărcilor" din cele două emisiuni să fie lichidată pe „sama lunii decembrie 1864", instrucțiuni care au fost executate întocmai, astfel că în perioada 1/13 ianuarie – 9/21 ianuarie 1865, scrisorile au circulat fără mărci, taxa trimiterilor poștale fiind plătită în numerar.

În consecință, mărcile din cele două emisiuni „Principatele Unite" și din emisiunea, Cuza 1865", purtînd ștampile cu data între 1–21 ianuarie 1865 sînt obliterate fals.

II

Probleme importante, cum sînt : data punerii în circulație a emisiunii 1862 „Principatele Unite", tirajul celor două emisiuni pe valori, distribuirea acestora și consumul pe birouri poștale, birourile poștale care au manipulat și obliterat mărci în perioada anilor 1862–1864, sînt prezentate confuz în întregime sau parțial.

Pentru a înlătura confuziile care s-au creat sau se pot crea, în analiza care urmează concluziile vor fi trase exclusiv pe baza documentelor existente la Arhivele Statului.

1. **Data punerii în circulație a emisiunii „Principatele Unite" din 1862**

Intr-un articol publicat în revista „Timbrofilul" din 1891 se afirmă : „Mărcile din 1862 au fost puse în circulație la 6 iunie 1862", iar în continuare : „au fost în curs pînă la 20 ianuarie 1865" (J. Wertheimer, Cartea mărcilor Principatele Unite, pag. 23).

C. Minescu lasă să se înțeleagă că emisiunea Principatele Unite formată din valorile de 3, 6 și 30 parale a fost pusă în circulație odată cu intrarea în vigoare a noului tarif poștal, la 1 mai 1862. R. Poncelet scrie mai – iunie, fără a stabili ziua exactă. F. Seranne – mai 1862 ; J. Wertheimer, mai – iunie în Muntenia și august în Moldova, P. Murea și K. Zocsak 25 iunie, V. Tebeica 26 iunie în Muntenia și iulie în Moldova. K. Dragomir, 26 iunie 1862 în Catalogul mărcilor poștale românești, pentru ca într-o comunicare făcute la Cercul de studii și documentare A.F.R. să prezinte ipoteza punerii în circulație a mărcii de 30 parale emisiunea 1862 la 1 mai la birourile poștale din București și Galați, iar pentru restul birourilor poștale date începînd cu 26 iunie 1862, la fel cu mărcile de 3 și 6 parale.

Schimbarea punctului de vedere al autorului catalogului a fost determinată de faptul că în ultimul timp a apărut o scrisoare francată cu două mărci de 30 parale obliterate cu ștampila de plecare Galatz Moldova 2/5 (2 mai) și Recepisse și de sosire cu ștampila București 5/5 (5 mai) pe care o consideră originală, precum și de următoarele argumente :

Prima comandă pentru tipărirea mărcilor Principatele Unite a fost lansată de Direcția Generală a Poștelor (București) Ministerul de Finanțe cu raportul nr. 826 din 17 aprilie 1862. Ministerul la rîndul său, cu ordinul nr. 6891 din 19 aprilie 1862, dispune Atelierului Timbrului care era în București *„tipărirea noilor mărci necesare de la 1 mai 1862 ambelor principate"*. Atelierul Timbrului cere cu raportul nr. 19 din 20 aprilie banii necesari pentru cheltuielile ce se vor face cu imprimarea mărcilor, inclusiv plata a 3 peceți (clișeele pentru imprimarea mărcilor de 3, 6 și 30 parale). Ca urmare, consideră că la 25 aprilie Atelierul Timbrului putea să realizeze „tirajul primei zile" de circa 200 de coli (6400 mărci).

Valoarea care ar fi avut prioritate la tipărire ar fi fost 30 parale, fiind marca cea mai solicitată.

Pînă la 1 mai, Atelierul Timbrului ar fi putut tipări cu presa autografă, manuală, care avea o capacitate de circa 200 de coli pe zi, circa 30.000 de mărci (200 coli × 32 mărci × 5 zile), jumătate din cantitatea prevăzută în comandă pentru valoarea de 30 parale.

Se consideră că nu era posibil ca timp de circa două luni (25 aprilie – 25 iunie 1862) Atelierul Timbrului să nu fi livrat nici o marcă.

„Deoarece s-au întîlnit scrisori cu francaturi și obliterări încă din mai 1862, se naște ipoteza că mărcile Principatele Unite hotărîte a fi puse în circulație la 1 mai 1862, odată cu intrarea în vigoare a noului tarif poștal, au fost totuși, în pofida controverselor, emise și puse în circulație la data hotărîtă, în special la București și Galați, datorită unor considerente de ordin politic și comercial, cînd de la unire s-a urmărit atracția Galaților în sfera noii capitale" se scrie în Monografie.

Pentru a putea stabili data reală de punere în circulație a mărcilor emisiunii 1862 Principatele Unite vom analiza argumentele respective pe baza documentelor existente.

Este adevărat că prima comandă pentru aceste mărci a fost dată de Ministerul de Finanțe Atelierului Timbrului cu ordinul nr. 6891 din 19 aprilie 1862 (D.G.P. dosar 189/1862, fila 5), dar *în ordin nu se prevede că mărcile trebuie livrate pînă la 1 mai 1862, așa cum se subliniază în Monografie.* Iată textul ordinului :

Domnului Controlor al Ateliei Timbrului
Nr. 6891, în 19 aprilie 1862

Urmînd trebuința a se imprima un număr de 120.000 mărci spre a se aplica pe scrisori, vă invit Domnule Controlor, de a regula imprimarea menționatului număr de marce, din care 60.000 va fi de cîte 1 leu, 40.000 de cîte 2 lei și 20.000 a 5 parale despre a căror cost supuindu-mi lămurire voi regula liberarea banilor, aceasta cît se poate mai de grabă fiind trebuitoare. Primiți Domnule..."

La dosar există și ciorna acestui ordin, care începea cu următorul text :

„Dupe dispoziția luată, urmînd ca de la 1 mai viitoriu a se constitui serviciul portei de expediție a scrisorilor în contul statului, pentru care finit consider trebuință de...."

Acest text a fost șters, ciorna adresei continuînd cu conținutul ordinului 6891 al cărui text a fost redat mai sus, ordin care s-a transmis Atelierului Timbrului sub semnătura ministrului de finanțe.

V. Tebeica are dreptate cînd afirmă că ciorna este importantă, deoarece din ea rezultă că ordinul 6891 se referă la mărcile Principatele Unite (cu toate că se indică greșit valorile de 40, 80 și 5 parale).

Dar numai atît se poate deduce din această ciornă ?

Analizînd comparativ textul șters cu textul ordinului, constatăm că dispoziția ca mărcile să fie livrate la 1 mai („pentru care finit consider trebuință de.....") este înlocuită în ordin prin : *„cît se poate mai de grabă fiind trebuitoare".*

Din această comparație rezultă că Ministerul de Finanțe a renunțat să fixeze data de 1 mai 1862, ca dată a livrării mărcilor, deoarece și-a dat seama că acest lucru nu poate fi executat.

De ce nu era posibilă livrarea la 1 mai 1862 ? Vom vedea în continuare.

A doua zi după primirea ordinului, Atelierul Timbrului prezintă Ministerului de Finanțe următorul raport (D.G.P. dos. 189/1862 fila 11 și 12).

Atelierul Timbrului
Nr. 19
București 20 aprilie 1862

RAPORT

Conform ordinului dvs. sub nr. 6891 cu respect vă anecsezi pe lîngă aciasta lista obiectelor și a drogurilor necesarie pentru pregătirea a 120.000 marce în serviciul poștelor și vă rog, Domnule Ministru, să binevoiți a ordona eliberarea banilor pentru cumpărarea tuturor obiectelor în primirea domnului Ștefan Poenariu șeful preselor.

Totodată, vă rog Domnule Ministru, binevoiți a regula ca să se dea domnului Poenariu și o despăgubire pentru plata trăsurii, fiind că are curse în cuprinsul capitalei, pentru căutaria și cumpărarea acestor obiecte.

Pentru controloru timbrului

Dimitrie Morfu

Acest raport avea anexată o listă cu următorul text :

Lista

de obiectele necesare pentru facerea marcelor 120.000 dupe ordinul sub nr. 6891.

1) Hîrtie purpurium
2) Tinober roşu
3) Pari zincblaum
4) Cremeter Vais
5) Gumi arabicum
6) Ulei de in fert

Toate aceste materii şi droguri s-au calculat aproximativ că vor costa 16 parale pentru 100 marce, ... Lei 480
în total

Osebit de aceasta mai trebuesc uneltele următoare care rămîn pururea.

3 stempluri de oţel ce urmează a se face din nou, a 5 galbeni unul	Lei 472,20
1 piatră de marmoră pentru frecatul drogurilor, care se va putea găsit cu	lei 64
	lei 16
1 cazan idem	lei 3,20
1 pinsoru idem	lei 5
2 vase pentru muiat gumia	
	Lei 1041

una mie patru zeci şi unu, somă aproximativă

Pentru controloru timbrului

Dimitrie Morfu

În urma primirii acestui raport, Ministerul de Finanţe trimite Biroului de ordonanţate următoarea dispoziţie (D.G.P. dos. 189/1862 fila 10)

PRINCIPATELE UNITE
MINISTERIULU FINANCILOR
Nr. 7137
Secţia Regiilor Financiare

Bucureşti
1862 aprilie 24

Domnule Sefu al Biroului de Ordonansare,

Comunicîndu-vă pe lîngă aceasta raportul primit de la domnul Controlor al Atelier Timbrului Nr. 19 dimpreună şi cu lista anexată pe lîngă el cuprinzatoriu de costul cu aproximaţie a articulelor necesarii asse cumpăra pentru imprimarea a 120.000 marce trebuitoare în serviciul poştal, vă invit domnule şefu, de a emite mandatul cuvenit pentru liberarea sumei de una mie patruzeci şi unul lei (1.041) arătată prin ace listă, în primirea domnului Stefan Poenariu, şeful Preselor.

Primiţi domnule Şefu, asigurarea deosebitei mele consideraţiuni.

Ministru,

Din raportul Atelierului Timbrului şi din lista anexată acestuia, precum şi din ordinul M. de Finanţe nr. 7137, rezultă că la 24 aprilie 1862, Atelierul Timbrului nu poseda uneltele, materialele, drogurile şi nici cele 3 stempluri necesare tipăririi mărcilor. Deci, afirmaţia că în ziua de 25 aprilie Atelierul Timbrului putea realiza 200 de coli (6.400 mărci) de 30 parale este eronată.

Admitem, cu toate că e puţin probabil, că ordinul ministrului de finanţe 7137 a fost primit de Biroul Ordonanţării în aceeaşi zi 24 aprilie şi că suma s-a ardonanţat de asemenea în aceeaşi zi.

Admitem de asemenea că Stefan Poenariu, Şeful Preselor, a putut încasa cei 1041 lei în ziua de 25 aprilie şi că tot în aceeaşi zi a cumpărat uneltele, materialele şi drogurile necesare şi a comandat cele 3 stempluri care trebuiau confecţionate din oţel. Se putea trece în ziua de 26 aprilie la imprimarea mărcilor ? Desigur că nu, pentru că

nu existau cele 3 stempluri de oţel cu care să se poată tipări mărcile. Nu a fost descoperit pînă în prezent nici un document sau o dovadă din care să reiasă data procurării stemplurilor, pentru a se putea deduce cît timp a durat confecţionarea lor. În schimb însă Arhivele Statului din Bucureşti ne pun la dispoziţie o serie de documente care dovedesc că mărcile Principatele Unite nu au fost puse în circulaţie la 1 mai 1862.

Astfel, în ziua de 27 aprilie 1862 Ministerul de Finanţe trimite Direcţiei Generale a Poştelor din Bucureşti şi Direcţiei Poştelor din Iaşi circulara nr. 7388 :

Nr. 7388
1862, april 27

Ministerul Financelor
către Dir. Poştei din Iaşi

Bucuresci 1862 april 27

Domnule,

În virtutea votului Onor Camerei Ligislative de la 31 martie expirat prin care se lasă în facultatea guvernului a regula administrarea serviciului poştal de scrisori din toată România, cu începere de la 1 mai viitor, hotărîndu-se a se administra în regie şi dincoace de Milcov serviciul poştei de scrisori şi gropuri, cu această ocazie şi pentru motivul ca asemenea urmează să existe o uniformitate de taxe de pe acest serviciu şi de pe acel al dilijanselor, s-a dresat anexata aici în copie publicaţia sub nr. 7390 de taxele ce urmează a se preleva din acest venit în toată România de la 1 mai viitor.

Prin urmare sînteţi invitat domnule, ca avînd în vedere taxele ce s-au hotărît a se preleva de la zisă dată, să şi luaţi cuvenite precauţiuni a face să se aducă la îndeplinire ad-litteram, punînd pentru acest sfîrşit, îndatorire prin telegraf tuturor birourilor poştale de peste Milcov a se conforma întocmai de la 1 mai.

Recomandîndu-vi-se cu osebire aceste dispoziţii, îmi place a crede, Domnule, ca nu veţi cruţa toată supravegherea şi zelul cerut în asemenea natură pentru aducerea lor la întocmai îndeplinire.

Îndată veţi însera aceasta şi în Monitorul oficial, făcînd şi avizuri pe care le veţi lipi pe ulite.

p. Ministru, *A. S. Cociu*
Şef de secţie
T. Augustin

Dosar D.G.P. 241/1862 fila 13

Noul tarif poştal este adus la cunoştinţa publicului prin înserarea în „Monitorul, jurnal oficial al Principatelor Unite", nr. 93 din 28 aprilie 1862 a ordinului M.F. nr. 7390 din 27 aprilie.

Ordinul M.F. 7388 din 27 aprilie, privitor la aplicarea noului tarif ajuns la Direcţia Generală a Poştelor din Bucureşti, în aceeaşi zi, nu a pus probleme birourilor poştale din Muntenia care l-a putut aplica începînd cu data de 1 mai practicînd în continuare încasarea în numerar a noilor taxe poştale.

Cu totul alta a fost situaţia în Moldova, deoarece ordinul a ajuns la Iaşi, tîrziu, la 30 aprilie 1862. Pe acest ordin directorul poştei din Iaşi pune următoarea

Rezoluţie
foarte urgentă

Se va comunica îndată D. Casier central spre a începe urmarea manipulaţiei de la 1 mai după tarifele anecsate, asemene şi la expeditorul central a urma întocmai după povătuirile ordonate.

Grigoriu

Fiind pus în situaţia de a nu putea executa ordinul începînd de la 1 mai decît la Iaşi, directorul poştei dă în aceeaşi zi următoarele trei telegrame, cu acelaşi număr : 1662, una birourilor poştale în subordine şi două Ministerului de Finanţe.

Telegrama Nr. 1

Nr. 1662
30 april 1872

Prin telegraf (circulară)
La biroul poştal de :

Vaslui, Iassy, Cahul, Ismail, Bărlad, Tecuci, Focşani, Huşi, Golatz, Roman, Bacău pentru : Fălticeni, Focşeni, Dorohoiu şi Mihăileni.

De la 1 mai manipulaţia scrisorilor francate se va face fără marce pînă la trimiterea unor marce nouă, marcele ce vor rămîne faţă se va trimite direcţiei cu sama lunei April.

Directorul Poştelor Iassy
Grigoriu

N.B. Asămănea să va face ordin Caseriei şi expediţiei centrale
(D.G.P. dosar 241/1862 fila 11)

Telegrama Nr. 2

Nr. 1662
30 april 1872

Direcţia Poştelor la Iassi

cătră Domnul Ministru de Finanţe
la Bucureşti

Tarifere nouă nu se pot aplica pînă la 5 mai 1862 fiind primite tîrziu şi prin telegraf este cu neputinţă a se da toate cuprinderile pe la birourile poştale din Moldova Ele sînt date la tipar şi la ziare arătate. Vor fi puse în aplicaţie la Iassi mai regulat de la 1 mai.

Sînteţi rugat a aproba aceasta
Directorul Poştelor Iassi
Grigoriu

(D.G.P. dosar 241/1862 fila 13)

Telegrama nr. 3

Nr. 1662
30 april 1862

Ministerul de Finanţe, la Bucureşti

Spre aplicarea noii tarife de scrisori marcele cerute prin depeşa nr. 1509 nu mai sînt trebuitoare şi în locul lor sînteţi rugat a ordona fabricarea a 2000 de valoră 3 parale, 5000 de 30 parale, 4000 de 60 parale şi 3000 de 90 parale şi trimiterea lor aicea

Directorul Poştelor Iassi
Grigoriu

(D.G.P. dosar 241/1862 fila 12)

Depeşa 1509 se referea la o comandă făcută anterior din emisiunea II-a Cap de bour care era în circulaţie.

La telegrama nr. 2, privitoare la cererea amînării aplicării noului tarif în Moldova, Ministerul de Finanţe răspunde cu următoarea telegramă :

Depeşe telegrafică

nr. 31
din 2/5.1862

D. Director al Poştelor, la Iassi

Răspund la depeşa nr. 1662. Aprobu propunerea. Noile tarife poştale se vor pune în aplicare la 5 mai.

p. Ministrul Finanţelor

ss. *A. Cociu*

pe care airectorul poştelor din Iaşi pune rezoluţia :
3/5.1862 spre ştiinţă
Grigoriu
(D.G.P. dosar 217/1862, fila 121 şi foto 1).

Iar la telegrama nr. 3, prin care se cerea tipărirea şi expedierea noilor mărci, Direcţia Generală a Poştelor a răspuns în aceeaşi zi cu telegrama :

Nr. 3114/5341
2/5 1862

Depese telegrafică

D. Director Poştelor Iassi

Insemnările arătate în depesa 1662 îndată ce se va face se va trimite, pînă atunci vă veţi servi cu mărci manuscrise pe scrisori.

Director general
Sevescu

Directorul Poştelor din Iasi pune următoarea rezoluţie :

Nr. 21 din 3 mai 1862

Să se facă cunoscut tuturor birourilor că pînă la primirea marcelor să se însemne pe scrisori taxa ce ar primi ca francate
Grigoriu

(D.G.P. dosar 217/1862, fila 126)

Primind cele două răspunsuri în aceeaşi zi, Direcţia poştelor din Iaşi dă următoarea circulară prin 20 depeşe telegrafice către :

Prin telegraf (circulară)

nr. 1675
din 3/5 1862

La toate birourile poştale precum şi casieriei expediţiei centrale, poşta Tîrgului Ocnei, Leova, Tîrgul Frumos şi Podul Iloaiei.

De la 5 mai curent tarifele poştale de pînă acum sînt desfiinţate şi primirea taxelor se va face după alăturatul exemplar de tarife ce s-au primit cu ordinul Ministerului de Finanţe nr. 7388.

Cu privire că mărcile cu care s-au făcut manipulaţia scrisorilor pînă acum nu se mai pot aplica şi după noua tarifă, veţi întocmi socoteala unor asemenea şi îndată cu prezentarea semei pe luna aprilie să se trimită şi toate mărcele ce vor mai rămîne spre desfiinţare iar pînă la trimiterea marcelor noi, scrisorile vor fi francate fără marce.

Recomandîndu-vă cu osebire această dispoziţie, sînteţi chemat domnule expeditor a aplica toate întocmai fără cît de puţină schimbare.

(D.G.P. dos. 241, fila 13) Dir. Poştelor
Grigoriu

De asemenea, la 8 mai 1862, Direcția Poștelor Iași transmite și circulara nr. 1718 către „toți domnii expeditori"

„Pînă ce se vor primi mărcile de scrisori pentru tarifele nouă precum v-am arătat prin ordinul 1662 ca acele de pînă acum sînt desființate, semnați pe scrisori taxe ce veți primi ca francate".

(D.G.P. dosar 217/1862, fila 127).

Actul de naștere „al emisiunii Principatele Unite 1862" este semnat de Directorul General Sevescu în ziua de 26 iunie 1862, cînd se transmite Direcției Poștelor din Iași următoarea telegramă sosită la Iași a doua zi, 27 iunie ora 12,58 :

Depeșe telegrafică

nr. 1946/1057 — București, 1862, iunie 26

D. Director poștelor din Iassy

Mărci de câte 30, 6 și 3 parale a câte 32 la foaie, sînt imprimate, Dați D. Cassieriu a cere cât trebuința reclamă pentru Moldova de la cassieria biroului poștal de Bucuresci prin regula adiverințelor nr. 28 și 29.

Dr. General
Sevescu

Pe această telegramă Directorul Poștelor din Iași pune următoarea rezoluție :

28 iunie 1862

D. Casier va referii de cîte mărci trebuie și să trimită comanda cu prima diligență.

V. Grigoriu

(D.G.P. dosar 213/1862 fila 16)

Concomitent cu telegrama trimisă Direcției Poștelor din Iași, Directorul general al Poștelor București trimite și următoarea circulară :

DIRECTORUL POȘTELOR
BUCURESCI
Nr. 417

Circulară

Către toate administrațiile redacțiilor jurnalelor din Bucuresci și foilor periodice

- La Rominul
- La Vocea Romaniei
- La Gazeta Tribunalelor
- La Natura
- La Revista română
- La Spectatorulu
- La Corespondenta

Dle Administrator

Mărcile destinate spre a se lipi pe fie care obiectu postalu pentru înlesnirea francării puninduse astăzi la dispoziția biroului poștal și conform regulamentului de manipulare poștală, ne mai putînduse primi spre expediere nici unu obiectu franco fără marcă, cu onoare sînteți rugat domnule administrator să bine voiți a ve invita la biroul expediției centrale, podul Mogoșoaiei, localul Ștefănescu de la orele 8 dimineața pînă la 1 după amiază, ori în ce zii, afară de duminici, pentru a cumpăra unu numeru de mărci potrivit cu necesitatea ce aveți.

Tot de odată vi se anecsează pe lîngă aceasta un exemplar din tarifa pentru serviciul poștal de ziare. Pentru mai multă familiarizare cu lucrări veți trimite la biroul poștal un amploiantu căruia i se va da de subscrisulu toate deslușirile cuvenite.

Primiți Domnule Administrator încredințarea distinsei mele considerațiuni.

Instructorul poștelor
I. Manovarda

(D.G.P. dosar 94/1862, fila 2).

Din documentele prezentate rezultă :

1) La 25 aprilie 1862, ștemplurile necesare imprimării celor trei valori nu erau confecționate (ordinul M.F. 7137).

2) Noul tarif poștal a fost transmis Direcției Generale a Poștelor (București) și Direcției poștelor din Iași în ziua de 27 aprilie 1862, fără a fi însoțite de mărci (ordinul M. F. 7388).

3) La Iași ordinul M. F. cu noul tarif a ajuns la 30 aprilie 1862. În aceeași zi Direcția poștei din Iași transmite tuturor birourilor în subordine ordinul nr. 1662 telegrafic, prin care se dispune că începînd de la 1 mai manipularea scrisorilor să se facă fără mărci pînă la trimiterea noilor mărci. Ordinul nu prevede schimbarea tarifului.

4) În Muntenia noul tarif intră în vigoare la 1 mai 1862, scrisorile circulînd în continuare fără mărci.

În Moldova, conform aprobării Ministerului de Finanțe, noul tarif intră în vigoare la 1 mai la Iași și începînd de la 5 mai 1862 în restul Moldovei (Telegrama M.F. nr. 31 și ordinul nr. 1675).

5) La 2 mai 1862 mărcile Principatele Unite nu erau tipărite, deci nu puteau fi expediate birourilor poștale din Muntenia și Moldova (Telegrama 3114/5341 a D.G.P.).

6) Deoarece pînă la 8 mai 1862, Direcția poștelor din Iași nu primise mărcile noi și nici nu se întrevedea cît timp va mai dura această situație, este obligată să completeze ordinul 1662 din 30 aprilie, dînd dispoziție birourilor poștale în subordine „că pînă se vor primi mărcile de scrisori pentru tarifa nouă" să se înscrie pe scrisori taxele primite pentru francare (ordinul telegrafic 1718 din 8 mai 1862).

7) Data certă a punerii în circulație a emisiunii Principatele Unite 1862 este 26 iunie 1862 la biroul poștal din București (ordinul D.G.P. nr. 1946/1057 și circulara 417).

Datele cînd mărcile au fost puse la dispoziția publicului la fiecare birou poștal, nu sînt cunoscute. Nu există nici un document care să ateste prima expediție a acestor mărci la birourile poștale existente în principate la 26 iunie 1862 și nici confirmările de primire ale acestora. În această situație, considerînd că mărcile au fost expediate birourilor muntene în ziua apariției, data cea mai timpurie care poate fi admisă pentru acestea este 28–29 iunie 1862.

Pentru birourile moldovene, considerînd că rezoluția directorului poștelor din Iași a fost executată și comanda a fost expediată cu prima diligență (28 iunie), data cea mai timpurie care poate fi admisă este 4 iulie la Iași și 6–7 lulie la celelalte birouri moldovene.

Orice marcă ștampilată cu o dată anterioară datelor arătate mai sus este obliterată fals, iar scrisorile pe care sînt aplicate asemenea mărci sînt trucate.

Atestarea ca originală a scrisorii francate cu cele două mărci de 30 parale obliterate cu ștampila de plecare Galatz 2/5 1862 și sosire Bucuresci 5/5.1862, care a determinat pe unii cercetători să concluzioneze că cel puțin valoarea de 30 parale a fost pusă în circulație la București și Galați la 1 mai 1862, este categoric infirmată de documentele poștale arătate mai sus.

Arhivele Statului București ne mai pun la dispoziție un document „Sama veniturilor birourilor poștale din Principatul Moldovei pe anul 1862, din expeditia scrisorilor francate și cu porto" (dosar 236/1862 fila 219 și următoarele) întocmit de Direcția poștelor din Iași. În acest document sînt înscrise pe luni veniturile birourilor poștale și ale stațiunilor de poștă provenite din : portul scrisorilor ; vinitul din marce ; vinitul din gropuri, vinitul din poșta pasagerilor, vinituri extraordinare etc.

Acest document confirmă că în luna mai 1862 biroul poștal Galați nu a produs nici un „vinit din marce", în schimb a produs 2.389,03 lei din porto, deci scrisorile plecate de la acest birou nu au fost francate cu mărci.

Prin prezentarea acestui ultim document considerăm complet clarificată problema datei punerii în circulație a emisiunii Principatele Unite 1862.

Birourile poștale existente în perioada anilor 1862–1864 ; birourile care au manipulat și obliterat Principatele Unite în această perioadă

Marea majoritate a cercetătorilor „au fugit" de tratarea acestei probleme deosebit de dificile și au făcut mai bine decît alții care au prezentat-o superficial sau

chiar eronat, permiţînd astfel falsificatorilor să creeze „mari rarietăţi" prin aplicarea unor ştampile originale sau contrafăcute îndeosebi pe mărcile de 3, 6 şi 30 parale emisiune 1864, care fiind comune în stare neuzată, se găseau în cantităţi mari la preţuri mici.

Confuziile constau în indicarea unor staţii de poştă drept birouri, a unor birouri poştale inexistente sau în afirmaţia că toate birourile poştale au avut ştempluri, au mînuit şi obliterat mărci.

I. Schiffer, Gr. Racoviceanu, V. Tebeica şi K. Dragomir sînt cei care au prezentat studii deosebite în legătură cu birourile poştale din perioada circulaţiei mărcilor Principatele Unite.

Primii trei au marele merit de a fi înlăturat definitiv cele mai grave erori făcute de unii din înaintaşii lor, erori pe care nu le mai prezentăm, iar ultimul aprofundînd problema a precizat numeroase puncte rămase în suspensie şi s-a preocupat în mod deosebit la stabilirea birourilor poştale care au manipulat şi obliterat mărci.

Totuşi mai sînt încă neclarităţi şi impreciziuni pe care ne propunem să le înlăturăm analizînd documentele poştale, singurele în măsură să stabilească adevărul.

Concluziile la care au ajuns trei din autorii citaţi sînt următoarele :

Grigore Racoviceanu în lucrarea sa la paginile 19, 20 şi 34–42 precizează că în anul 1862–1863 existau 44 birouri poştale : 1) Bacău, 2) Bîrlad, 3) Botoşani, 4) Dorohoi, 5) Fălticeni, 6) Focşani, 7) Galaţi, 8) Huşi, 9) Iaşi, 10) Mihăileni, 11) Piatra, 12) Roman, 13) Tecuci, 14) Tg. Neamţ, 15) Vaslui, 16) Cahul, 17) Bolgrad, 18) Ismail, 19) Brăila, 20) Buzău, 21) Bucureşti, 22) Calafat, 23) Ciineni, 24) Caracal, 25) C. Lung, 26) Craiova, 27) Giurgiu, 28) Oltenita, 29) Ploeşti, 30) Piteşti, 31) R. Vîlcea, 32) Slatina, 33) T. Severin, 34) Tîrgovişte, 35) T. Măgurele, 36) Tg. Jiu, 37) Zimnicea, 38) Bechet, 39) Gruia, 40) Predeal, 41) R. Sărat, 42) Ştirbeiu (Călăraşi), 43) Ţînţăreni, 44) Vîrciorova.

În anul 1864 mai adaugă încă patru birouri poştale : 45) Cîmpina 46) Fălciu, 47) Găeşti, 48) Mizil.

G. Racoviceanu nu precizează dacă toate birourile poştale au mînuit şi obliterat mărci, dar lasă să se înţeleagă aceasta. Prezentînd ştampilele folosite în aceeaşi perioadă, autorul mai arată că „staţiile poştale" Adjud, Tg. Frumos, Tg. Ocna şi biroul poştal Tîrgu Neamţ posedau ştempluri din anul 1859 dar nu manipulau mărci, iar Ciineni poseda ştemplu din 1862–1863.

V. Tebeica în lucrarea sa, la paginile 32–33, arată că în anul 1862 au existat 45 birouri poştale „deservite de expeditori salariaţi" : 1) Bacău, 2) Bechet, 3) Bîrlad, 4) Botoşani, 5) Brăila, 6) Bucureşti, 7) Buzău, 8) Calafat, 9) Caracal, 10) Ciineni, 11) Cîmpulung, 12) Craiova, 13) Dorohoi, 14) Dimnicea (Zimnicea), 15) Fălticeni, 16) Focşani, 17) Galaţi, 18) Giurgiu, 19) Gruia, 20) Huşi, 21) Iaşi, 22) Mihăileni, 23) Oltenita, 24) Piatra Neamţ, 25) Piteşti, 26) Ploieşti, 27) Predeal, 28) R. Sărat, 29) R. Vîlcea, 30) Roman, 31) Slatina, 32) Ştirbeiu (Călăraşi), 33) Tecuci, 34) Ţînţăreni (azi Filiaşi), 35) Tîrgovişte, 36) Tg. Frumos, 37) Tg. Jiu, 38) Tîrgu Neamţ, 39) Turnu Măgurele, 40) Turnu Severin, 41) Vaslui, 42) Vîrciorova, 43) Cahul, 44) Ismail, 45) Bolgrad, precizînd că 39 au manipulat mărci. În anul 1863 numărul acestora se măreşte la 47 prin înfiinţarea birourilor poştale în localităţile : 46) Adjud şi 47) Tg. Ocna, dar nu arată care sînt birourile poştale care au mînuit mărci.

În anul 1864, precizează V. Tebeica la pagina 34, au început să funcţioneze unităţi de poştă ale scrisorilor şi la : 48) Ciineni, 49) Gruia, 50) Predeal, 51) Ţînţăreni, 52) Vîrciorova, 53) Zimnicea, 54) Cîmpina, 55) Fălciu, 56) Găeşti, 57) Mizil, iar mai departe afirmă : „numărul total al unităţilor care au deservit efectiv poşta scrisorilor s-a ridicat la 95, din care 54 au avut venituri atît din vînzarea mărcilor poştale cît şi din încasarea portoului, iar 41 numai din porto".

Din cele zece birouri poştale pe care le arată V. Tebeica că au început să funcţioneze numai în 1864, şase şi anume : Ciineni, Gruia, Predeal, Ţînţăreni, Vîrciorova şi Zimnicea figurează şi printre cele 45 birouri poştale pe care le-a considerat existente în anul 1862. În această situaţie care este adevărul ? Dacă la cele 47 birouri poştale din perioada 1862–1863 mai adăugăm pe cele patru care apar pentru prima dată : Cîmpina, Fălciu, Găeşti şi Mizil rezultă că în anul 1864 au funcţionat 51 de birouri poştale. În această situaţie cum rămîne cu afirmaţia că „54 unităţi poştale" au avut venituri din vînzarea mărcilor, cînd erau toate 51 de birouri poştale ? Vom lămuri aceste confuzii mai tîrziu, deocamdată trebuie reţinut că faţă de G. Racoviceanu, V. Tebeica consideră că mai existau următoarele birouri poştale : Tîrgu Frumos din 1862, Adjud şi Tîrgu Ocna din 1863.

K. Dragomir a studiat şi s-a preocupat în mod deosebit de stabilirea birourilor poştale care au mînuit şi obliterat mărci, ajungînd la următoarele concluzii :

– În anul 1862 au primit mărci poştale Principatele Unite :

1) Bacău, 2) Bîrlad, 3) Botoşani, 4) Brăila, 5) Bucureşti, 6) Buzău, 7) Cahul, 8) Calafat, 9) Caracal, 10) Cîmpu-Lung, 11) Craiova, 12) Dorohoi, 13) Fălticenu, 14) Focşani, 15) Galaţi, 16) Giurgiu, 17) Huşi, 18) Iaşi, 19) Ismail, 20) Mihăileni, 21) Piatra-Neamţ, 22) Piteşti, 23) Ploeşti, 24) Rîmnicu-Sărat, 25) Rîmnicu-Vîlcea, 26) Roman, 27) Slatina, 28) Ştirbeiu (Călăraşi), 29) Tecuci, 30) Ţînţăreni, 31) Tîrgovişte, 32) Tîrgu Frumos, 33) Tîrgu Jiu, 34) Turnu Măgurele, 35) Turnu Severin, 36) Vaslui şi 37) Zimnicea.

În anul 1863 :

38) Bechet, 39) Bolgrad, 40) Predeal, iar,

În anul 1864

41) Cîmpina (staţie telegrafo-poştală din 1864), 42) Găeşti (staţie telegrafo-poştală din 1864), 43) Leova, 44) Mizil (staţie telegrafo-poştală din 1864), 45) Oltenita, 46) Ţînţăreni, 47) Tîrgu Frumos (birou telegrafo-poştal în 1864), 48) Tîrgu Neamţ (birou telegrafo-poştal în 1864) cu denumirea prescurtată de Neamţu, 49) Tîrgu Ocna (birou telegrafo-poştal din 1864), 50) Vîrciorova (birou vamal poştal), 51) Reni.

Analizînd atent modul cum au fost indicate birourile, constatăm că Ţînţăreni şi Tîrgu Frumos apar de două ori, atît în anul 1862 cît şi în anul 1864. Unde este greşeala ? Cînd au devenit birouri poştale Ţînţăreni şi Tg. Frumos, în 1862 sau în 1864, şi cînd au primit ele mărci ? Acesta este un lucru foarte important, deoarece numai avînd calitatea de birouri poştale puteau mînui şi obliterа mărci dacă posedau ştempluri. Staţiile de poştă (de cai) nu primeau mărci şi în conformitate cu regulamentul serviciului diligenţelor şi instrucţiunilor Direcţiei Generale a Poştelor, căpitanii de poştă erau obligaţi să îndeplinească şi serviciul de expeditori poştali „pe la punctele pe unde nu vor fi servicii poştale ale guvernului, urmînd a se conforma reglementelor şi instrucţiunilor poştale cu privire la scrisori, obiecte de valoare, bani şi altele", dar ei manipulau scrisori numai „cu porto" şi numai pentru localităţile cu birouri poştale.

Deoarece birourile poştale Ţînţăreni şi Tg. Frumos sînt trecute de două ori, rezultă că cercetătorul a stabilit că în perioada 1862–1864 au fost 49 birouri poştale care au primit mărci, nu 51, cu precizarea că „Leova, Mizil şi Reni nu au avut ştampile de zi proprii" şi deci n-au obliterat mărci.

Lăsînd la o parte deosebirile dintre cei trei autori, ca şi confuziile pe care le-am sesizat chiar la acelaşi autor, vom prezenta pe ani organizarea poştei de scrisori din perioada 1862–1864 pe baza documentelor poştale.

În anul 1862 poşta de scrisori din Moldova, la 1 mai 1862, cînd a intrat în vigoare organizarea serviciului poştal din principate, avea deja o experienţă de patru ani. Existau birouri poştale care funcţionau în următoarele localităţi : 1) Bacău, 2) Bîrlad, 3) Botoşani, 4) Cahul, 5) Dorohoi, 6) Focşani, 7) Fălticeni, 8) Galaţi, 9) Huşi, 10) Iaşi, 11) Ismail, 12) Mihăileni, 13) Piatra Neamţ, 14) Roman, 15) Tecuci, 16) Vaslui.

Existenţa continuă a acestor birouri poştale şi a ştemplurilor cu care obliterau mărci nu poate fi pusă la îndoială, ea fiind dovedită prin numeroase documente poştale, inclusiv scrisorile cu mărci circulate în perioada 1858–1862. Dealtfel ele sînt înscrise şi în bugetul poştei moldovene pe anul 1862 (dosar D.G.P. 542 filele 6–8).

În acelaşi buget sînt prevăzute încă două birouri poştale 17) Bolgrad şi 18) Tîrgu Neamţ, care posedau ştempluri din anul 1859, dar care n-au primit mărci din emisiunea II Cap de bour şi nici din emisiunea Principatele Unite în anul 1862 (dosare D.G.P. 870/1859).

Trecînd în Muntenia, constatăm că pentru executarea dispoziţiunilor prevăzute în „Proectul de lege pentru înfiinţarea serviciului poştal comun în ambele principate" se înfiinţează şapte birouri poştale independente :

1) Bucureşti, 2) Brăila, 3) Craiova, 4) Calafat, 5) Giurgiu, 6) Oltenita şi 7) Ploeşti (dosar D.G.P. nr. 205/1862, fila 29) şi 12 birouri poştale districtuale, la care casierii generali ai judeţelor deţineau şi funcţia de şefi ai birourilor poştale :

8) Buzău, 9) Caracal, 10) Cîmpu-Lung, 11) Piteşti, 12) Rîmnicu-Sărat, 13) Rîmnicu-Vîlcea, 14) Slatina, 15) Ştirbeiu (Călăraşi), 16) Tîrgovişte, 17) Tîrgu Jiu, 18) Turnu Măgurele, 19) Turnu Severin (dosar D.G.P. 205/1862, fila 29).

La 30 aprilie 1862, cu telegrama nr. 7750 către Prefectura Mehedinţi, nr. 7751 către Prefectura Prahova, nr. 7772 către Prefectura Dolj şi nr. 7753 către Prefectura Vîlcea se înfiinţează birouri poştale la punctele vamale : 20) Ciineni, 21) Predeal, 22) Bechet, 23) Gruia şi 24) Vîrciorova (Monitorul oficial nr. 168 din 1 august 1862, dosar D.G.P. nr. 104/1862 filele 49, 161 şi 206 şi dosar M.F. 182/1862 fila 186).

În sfîrșit din analiza dosarului Ministerului de Finanțe nr. 258/1862, filele 1 și 2 constatăm că în creditul deschis pentru plata salariilor, chiriilor, mobilierului, ștemplelor etc. a birourilor poștale muntene de 756.066 lei sînt înscrise cele 19 birouri poștale independente și districtuale, la care se mai adaugă încă două birouri poștale :

25) Țințăreni și 26) Zimnicea, care au luat într-adevăr ființă în cursul anului 1862 (adresa D.G.P. din 3 ianuarie 1863 către M.F. publicată în lucrarea lui J. Wertheimer pagina 72 și dosar D.G.P. 103/1863).

Ștemplurile pentru birourile poștale muntene au fost comandate pecetarilor : H. A. Oruda, H. Cromberg, Moise Lanet și Menehem Carniol (dosar M. F. 258/1862, fila 5) și livrate celor șapte birouri poștale independente și celor 12 birouri districtuale în mai 1862. Dovada livrării o avem prin folosirea noii ștampile (rotundă cu stea) de către biroul poștal București la 3.05.1862 (dosar D.G.P. 99/1862).

Pentru birourile vamalo-poștale comanda s-a făcut în august 1862. Nu este cunoscută data livrării lor, dar există documente că Bechetul poseda ștemplul la 24.09.1862 (dosar D.G.P. 104/1862), Vîrciorova la 31.01.1863 (dosar D.G.P. 103/1863), Predeal la 5.09.1863 (colecție) și Ciineni la 30.09.1863. Această dată rezultă din cheltuielile oficiului care prevede la această dată : „1 leu și 5 parale pentru o sticlă cerneală neagră și de ștemple", documentul publicat în volumul II al lucrării lui J. Wertheimer, pagina 90).

Existența ștemplului biroului vamalo-poștal Gruia nu este cunoscut în perioada anilor 1862–1864.

Ștemplul biroului poștal Zimnicea este cunoscut la 23.01.1863 (dosar D.G.P. 103/1863) iar al lui Țințăreni numai la 30.11.1864.

Din documentele prezentate rezultă că în anul 1862 poșta de scrisori era deservită de 44 birouri poștale : 18 în Moldova și 26 în Muntenia (din care cinci birouri vamalo-poștale), dar nu toate aceste birouri au primit, manipulat și obliterat mărci.

Astfel din cele 18 birouri poștale moldovene, nu au primit și nu au obliterat mărci în anul 1862 biroul poștal Bolgrad (prima livrare la 22.02.1863, (dosar D.G.P. 107/1863 fila 16) și Tîrgu Neamț (prima livrare la 9.03.1864 – dosar D.G.P. 114/1864, fila 34).

Din cele 26 birouri poștale din Muntenia, șapte nu au primit și obliterat mărci : 1) Ciineni și 2) Gruia, pentru care nu există vreun document care să ateste că au primit mărci în perioada anilor 1862 – 1864 ; 3) Bechet (prima livrare la 10.10.1863, dosar D.G.P. 113/1862 fila 37), 4) Predeal (prima livrare la 5.10.1863, dosar D.G.P. 113/1863, fila 37), 5) Oltenița (prima livrare la 20.01.1864, dosar 338/1864 fila 2 și 3) ; 6) Țințăreni (prima livrare 28.04.1864, dosar D.P.T. 171/1864 fila 60) ; 7) Vîrciorova (prima livrare 19.12.1864, dosar D.P.T. 171/1864, fila 170).

Deci, din cele 44 birouri poștale existente în Principatele Unite în anul 1862, au manipulat și obliterat mărci numai 35 de birouri.

Gr. Racoviceanu nu a greșit cînd a indicat existența a 44 birouri poștale care deserveau poșta de scrisori în 1862, dar trebuie să menționăm că birourile poștale Bolgrad, Tg. Neamț, Ciineni, Oltenița, Bechet, Gruia, Predeal, Țințăreni și Vîrciorova nu au manipulat și obliterat mărci în anul 1862.

V. Tebeica a indicat eronat existența a 45 birouri poștale, deoarece a considerat stația de poștă Tg. Frumos ca birou poștal.

De asemenea greșește cînd specifică printre birourile poștale care au fost aprovizionate cu mărci în anul 1862 și birourile Bechet, Oltenița și Tg. Ocna.

Curios e faptul că la pagina 32 unde prezintă organizarea poștei de scrisori, Tg. Ocna nu este enumerat printre birourile poștale existente în 1862, în schimb apare la pagina 144 printre birourile poștale aprovizionate cu mărci.

K. Dragomir nu-și precizează punctul de vedere în legătură cu numărul de birouri care a deservit poșta scrisorilor în anul 1862 și indică greșit (poate este numai o scăpare) printre birourile poștale care au primit și obliterat mărci în 1862 și oficiile Țințăreni (Filiași) și Tîrgu Frumos.

Trecînd la anul 1863 constatăm transformarea stației de poștă Adjud în birou poștal, cu precizarea că n-a primit și n-a obliterat mărci Principatele Unite nici în anul 1863, nici în anul 1864, avînd venituri numai din scrisori cu porto (M. F. dosar 388/1864, fila 2 și următoarele).

V. Tebeică indică eronat existența în anul 1863 a biroului poștal Tîrgu-Ocna, care a rămas în continuare stație de poștă, devenind birou telegrafo-poștal în august 1864 (D.P.T. dosar 171/1864, fila 122).

Neindicînd Predealul printre birourile poștale aprovizionate cu mărci în 1863 și nici în anul următor, implicit se atestă că mărcile obliterate cu ștampila acestui birou sînt obliterate fals, ceea ce este o greșeală. Acest birou vamal-poștal a primit pentru prima dată mărci la 5 octombrie 1863 și anume 320 bucăți de 30 parale emisiunea 1862.

Confirmarea livrării și primirii se găsește în dosarul D.G.P. nr. 113/1863 fila 37. Din documentul „Contul veniturilor birourilor poștale din Principatele Unite" (M. F. dosar 338 fila 2) rezultă că în anul 1863, biroul Predeal are venituri din mărci de 32,20 lei. Aprovizionarea cu mărci a continuat și după 5 octombrie 1863, astfel că la 1 ianuarie 1865 biroul Predeal avea un stoc de 4.025 mărci de 30 parale pe care le returnează la 23 ianuarie 1865.

Cercetătorul K. Dragomir nu indică apariția altor birouri în 1863, în schimb studiind cu deosebită atenție activitatea birourilor poștale din perioada 1862–1864 ajunge la concluzia că 3 birouri poștale în ființă încă din anul 1862 au primit și obliterat mărci în anul 1863 : Bechet, Bolgrad și Predeal (M. F. dosar 338, fila 2 și următoarele).

Ne însușim această constatare, concluzionînd că în anul 1863 poșta de scrisori din Principate era deservită de 45 birouri poștale, din care 38 au manipulat și obliterat mărci.

În anul 1864 numărul birourilor poștale se mărește de la 45 la 53. Noile birouri poștale sînt : Cîmpina, Fălciu, Găești, Leova, Mizil, Reni, Tg. Frumos și Tîrgu Ocna, toate fiind birouri telegrafo-poștale (D.P.T. dosar 114/1864).

De asemenea și numărul birourilor poștale care au primit mărci în anul 1864 se mărește de la 38 la 49, nu 54 cum afirmă V. Tebeica în lucrarea sa la pagina 33.

Cele 11 birouri sînt precis indicate de cercetătorul K. Dragomir. Acestea sînt :

1) Cîmpina (D.P.T. dos. 114 fila 237) ;
2) Găești (D.P.T. dos. 114, fila 199) ;
3) Leova (D.P.T. dos. 171, fila 151) ;
4) Mizil (D.P.T. dos. 94, fila 101) ;
5) Oltenița (M.F. dos. 338/1864, fila 2) ;
6) Țințăreni (D.P.T. dosar 171, fila 60) ;
7) Tîrgu Frumos (D.P.T. dosar 171, fila 32) ;
8) Tîrgu Neamț (D.P.T. dosar 171, fila 44) ;
9) Tîrgu Ocna (D.P.T. dos. 171, fila 122) ;
10) Vîrciorova (D.P.T. dosar 171, fila 170) ;
11) Reni (din documentul poștal „Consemnare mărcilor poștale rămase prin Stații la 1 ianuarie 1865 și predate onor Ministeriu de Finance prin Direcția Generală a Telegrafelor și Pošteloru" care prevede toate cele 11 birouri poștale).

Privitor la faptul, dacă toate cele 11 birouri poștale au obliterat mărci, K. Dragomir afirmă că numai Leova, Mizil și Reni nu „au avut ștampile proprii", deci celelalte opt birouri poștale au obliterat mărci.

Ne însușim afirmația că birourile telegrafo-poștale Leova, Mizil și Reni nu au avut ștempluri în anul 1864, dar numai acestea ?

Documente care să dovedească existența în anul 1864 a ștemplurilor avem numai pentru : Oltenița (D.G.P. dosar nr. 117/1862) ; Țințăreni (documentul în lucrarea lui J. Wertheimer, pagina 80), Tîrgu-Frumos (D.G.P. dos. 867/1859), Tîrgu Neamț (D.G.P. dosar 870/1859), Tîrgu Ocna (D.G.P. dosar 559/1859) și Vîrciorova (D.G.P. dos. 103/1863). Nu sînt documente care să ateste existența ștemplurilor birourilor poștale Cîmpina și Găești în perioada 1862–1864, ca și a ștemplurilor birourilor poștale Leova, Mizil și Reni.

De aceea consider cel puțin hazardată indicarea în Catalogul mărcilor românești ediție 1976, pagina 57, în tabelul „cota ștampilelor (coeficienți)" a cotei atribuită mărcilor de 30 parale, emisiune 1864, obliterate cu ștampila Cîmpina.

În concluzie, birourile poștale care au primit mărci Principatele Unite și au fost în măsură să le oblitereze, deoarece posedau stempluri, sînt următoarele :

a) Din emisiunea Principatele Unite 1862 :

În anul 1862 :

1) Bacău, 2) Bîrlad, 3) Botoșani, 4) Brăila, 5) București, 6) Buzău, 7) Cahul, 8) Calafat, 9) Caracal, 10) Cîmpu-Lung, 11) Craiova, 12) Dorohoi, 13) Fălticeni, 14) Focșani, 15) Galați, 16) Giurgiu, 17) Huși, 18) Iași, 19) Ismail, 20) Mihăileni, 21) Piatra Neamț, 22) Pitești, 23) Ploești, 24) Rîmnicu Sărat, 25) Rîmnicu Vîlcea, 26) Roman, 27) Slatina, 28) Știrbeiu (Călărași), 29) Tecuci, 30) Tîrgoviște, 31) Tîrgu Jiu, 32) Turnu Măgurele, 33) Turnu Severin, 34) Vaslui, 35) Zimnicea ;

În anul 1863 :

36) Bechet, 37) Bolgrad, 38) Predeal ;

În anul 1864 :

39) Cimpina, 40) Găești, 41) Mizil, 42) Oltenița, 43) Țințăreni, 44) Tîrgu Frumos, 45) Tîrgu Neamț, 46) Tîrgu Ocna (documente de livrare în dosarul D.P.T. 171/1864 filele 32, 60, 106, 122 și dos. nr. 114/1863 filele 34, 100, 199 și 237).

b) Birourile poștale care au primit mărci Principatele Unite emisiune 1864 și au avut posibilitatea să le oblitereze (mai puțin Leova, Mizil și Reni), precum și datele cînd

s-au livrat aceste mărci de către casieria centrală a Biroului poştal Bucureşti sînt prevăzute în tabelele 1 şi 2.

Prin expresia „au avut posibilitatea să oblitereze" mărcile din emisiunea 1864, folosită mai sus, nu trebuie să se înţeleagă că există asemenea mărci obliterate autentic de toate cele 33 birouri poştale care au primit mărci din emisiunea 1864. De aceea colecţionarii trebuie să ţină seama de afirmaţia expertului O. Tulbengean : „în toată activitatea mea de studiu şi expertiză n-am cunoscut nici o marcă Principatele Unite obliterată autentic Adjud, Ciineni, Cîmpina, Gruia, Găeşti, Leova, Mizil, Reni, Ţiţăreni şi Vîrciorova, iar cu ştampila Şirbeiu cunosc o singură marcă de 30 parale emisiune 1862".

3. Tirajul celor două emisiuni „Principatele Unite" pe valori. Citeva concluzii despre consumul mărcilor pe birouri poştale şi despre data primei zile de circulaţie pe birouri poştale

Din lipsă de informaţii, G. Brunel şi R. Poncelet consideră că tirajul emisiunii 1862 ar fi de 120.000 mărci pentru toate cele trei valori, ambii susţinînd eronat că începînd din anul 1863 s-a trecut la imprimarea emisiunii cu ajutorul planşelor tipografice prin galvanoplastie.

Ei evită să se pronunţe asupra tirajului celei de-a doua emisiuni „Principatele Unite" denumită de R. Poncelet „tiraj mecanic", arătînd numai că spre deosebire de prima emisiune care a fost imprimată în coli de 32 mărci, emisiunea a doua s-a tipărit în coli de 40 de mărci.

J. Wertheimer consideră că tirajul valorilor emisiunii în 1862 este necunoscută, iar pentru emisiunea din 1864 precizează : 368.000 pentru valorile de 3 şi 6 parale împreună şi 400.000 bucăţi pentru valoarea de 30 parale.

Ionel Schiffer, probabil pentru a nu greşi, evită să dea tirajele separat pe emisiuni, prezentînd un tiraj care să le înglobeze pe amîndouă :

– 3 parale : 631.600 bucăţi
– 6 parale : 452.800 „
– 30 parale : 1.106.400 „

În schimb, V. Tebeică prezintă o situaţie completă, dînd tirajul total, tirajul pe emisiuni şi cantităţile mărcilor consumate. Citäm din lucrarea sa, pagina 142 :

„Pe baza actelor găsite pînă astăzi, putem stabili tirajul total pentru cele trei valori ale emisiunii „Principatele Unite" (vezi tabelul 3) :

– 3 parale – 637.600
– 6 parale – 452.800
– 30 parale – 992.120

din care tipul I (1862) :

– 3 parale – 585.600
– 6 parale – 264.000
– 30 parale – 751.200

şi tipul II (1864) :

– 3 parale – 52.000
– 6 parale – 188.800
– 30 parale – 240.920

K. Dragomir îşi însuşeşte cifrele prezentate de V. Tebeica asupra tirajului total cît şi a tirajului pe emisiuni şi valori şi implicit justificarea acestora.

În privinţa cantităţilor de mărci consumate şi a stocului rămas neconsumat, pe valori, sînt mici deosebiri între cei doi cercetători, asupra cărora vom reveni.

În clarificarea problemei tirajelor vom adopta aceeaşi metodă folosită pînă aici, concluziile urmînd să fie trase pe baza documentelor.

Pentru a se putea urmări cu uşurinţă cifrele care vor fi comentate, am întocmit tabelul nr. 4, care cuprinde comenzile date Atelierului Timbrului din Bucureşti, cantităţile care s-au livrat din comenzile respective pe emisiuni şi valori. Pentru fiecare cifră este indicat documentul care confirmă cantităţile de mărci livrate Direcţiei Generale a Poştelor. Nici un document care poate fi verificat n-a fost omis.

Pe baza acestor documente, spre deosebire de cifrele date de V. Tebeica şi K. Dragomir (tabelul 3), tiraje celor două emisiuni, pe valori, este următorul (tabelul 4) :

	Tiraj pe baza documentelor	Tiraj indicat de V. Tebeica şi K. Dragomir
Emisiunea 1862 :		
3 parale	585.600 buc.	585.600 buc.
6 parale	*tiraj necunoscut*	264.000 buc.
30 parale	751.200 buc.	751.200 buc.
Emisiunea 1864 :		
3 parale	52.000 buc.	52.000 buc.
6 parale	*tiraj necunoscut*	188.800 buc.
30 parale	*tiraj probabil* 355.200 buc.	240.920 buc.

Din datele prezentate mai sus, rezultă că sînt deosebiri la valoarea de 6 parale emisiune 1862 şi la valorile de 6 şi 30 parale emisiune 1864.

Analizînd comparativ datele prezentate în tabelul 3 cu cele prevăzute în tabelul 4, constatăm :

a) Cantităţile livrate Direcţiei Generale a Poştelor din primele patru comenzi şi din comanda 6 sînt identice ; deosebiri fiind numai la comanda 5 pentru marca de 6 parale emisiune 1862 şi 6 parale emisiune 1864 şi la comanda 7 pentru 30 parale.

b) La comanda 5 în tabelul 3 sînt înscrise ca livrate Direcţiei Generale a Poştelor 195.200 bucăţi din marca de 6 parale emisiune 1862 (denumită tip I), fără a se prevedea documentul pe baza căruia s-a făcut această înscriere, pe cînd în tabelul 4 este prevăzută numai cantitatea de 67.200 bucăţi, indicîndu-se şi documentul care atestă livrare. În ceea ce priveşte diferenţa pînă la acoperirea comenzii de 384.000 mărci de 6 parale, respectiv 188.800 bucăţi este prevăzută în tabelul 3 ca predată Ministerului de Finanţe ca mărci din emisiunea 1864 (denumită tip II), indicîndu-se ca dovadă documentul din dosarul M. F. 338, fila 113.

În tabelul 4 nu este prevăzută nici o cantitate în afară de 67.200 buc., justificîndu-se aceasta prin lipsa documentelor care să ateste o altă livrare din comanda 5 fie Direcţiei Generale a Poştelor, fie Ministerului de Finanţe.

În legătură cu comanda 7 de 400.000 mărci de 30 parale, în tabelul 3 este prevăzută livrarea către Direcţia Generală a Poştelor a 44.800 bucăţi din emisiunea 1862 şi 166.000 mărci din emisiunea 1864, total 210.800 mărci, indicîndu-se documentele doveditoare. Din diferenţa de 189.200 mărci pînă la acoperirea integrală a comenzii, se prevede o livrare de numai 74.920 mărci emisiune 1864 care s-ar fi predat Ministerului de Finanţe, indicîndu-se ca dovadă acelaşi document prevăzut şi pentru marca de 6 parale, care se găseşte la dosarul M. F. 338, fila 113.

În tabelul 4 (cu tirajele prezentate pe bază de documente) sînt prevăzute cele 44.800 bucăţi emisiune 1862 şi 166.000 bucăţi emisiune 1864, dar în loc să se prevadă ca livrate Ministerului de Finanţe numai 74.920 bucăţi, se indică o livrare probabilă de 189.200 mărci de 30 parale 1864.

Acestea fiind deosebirile să vedem care este într-adevăr tirajul real.

a) Să începem cu marca de 6 parale, emisiune 1862.

În perioada 26.05.1862 – 11.12.1862, ca urmare a comenzilor 1, 3 şi 4 (comanda 2 se referea la mărci de 30 parale), s-a livrat D.G.P. cantitatea de 68.800 bucăţi

Între 17.03.1864 şi 18.08.1864 există documente care atestă livrări din comanda 5 numai pentru 67.200 bucăţi

TOTAL 136.000 bucăţi

Nu există documente care să ateste că începînd de la data de 11.12.1862, data cînd s-a lansat comanda 5 pînă la 17.03.1864 s-a mai făcut vreo livrare şi nici după data de 18.08.1864.

În această situaţie ar fi deci normal să concluzionăm că tirajul mărcii de 6 parale este de 136.000 bucăţi şi nu tiraj necunoscut aşa cum am arătat mai înainte. Există însă

documente care demonstrează că tirajul de 136.000 bucăți nu este just și că, totuși, în perioada de 11.12.1862 pînă la livrarea din 17.03.1864, Casieria Centrală a mai primit mărci de 6 parale emisiune 1862, cu toate că documente prin care să se confirme primirea acestora nu s-au găsit. Există însă documente din care rezultă indirect că în afară de cele 67.200 mărci de 6 parale emisiune 1862 s-au mai primit și alte cantități de mărci în anul 1863. Aceste documente sînt :

1. Raportul nr. 5 „foarte urgent" al casierului central (care constituie comanda 4) pe care acesta îl face chiar în ziua de 5 noiembrie 1862, în care primește cantitatea solicitată prin comanda 3/128.000 mărci de 6 parale.

PRINCIPATELE UNITE
CASIERUL POȘTAL
București, 5 noemvrie 1862 *f. urgentă*

Nr. 5

Domnule,

Mărcile de scrisori de culoare roșie, a parale șase, ce am primit de la atelierul timbrului, *predîndu-le toate dupe cererile ce am întîmpinat* din partea osebitelor Birouri poștale, mă grăbesc a face cunoscut despre aceasta dv. și tot deodată sînteți invitat să binevoiți a pune la cale nezăbovit imprimarea a numărului de una mie file mărci din cele arătate aici, fiind trebuincioase pentru întîmpinarea serviciului.

Primiți, Domnule, și cu această ocazie, încredințarea deosebitei mele considerațiuni.

Casier *T. Dumitrescu*

(dosar D.G.P. nr. 94/1862, fila 110)

Această comandă de 32.000 de mărci fiind considerată exagerată de către șeful biroului poștal central, acesta cu raportul nr. 451 din 6 noiembrie 1862 reduce comanda la 16.000 mărci. (D.G.P. dosar 94/1862, fila 7).

Raportul nr. 5 dovedește că la data de 5 noiembrie 1862 Casieria Centrală nu mai avea în stoc mărci de 6 parale, pentrucă cele primite, așa cum se afirmă în raport, au acoperit comenzile birourilor poștale, motiv care determină transmiterea celei de a 4-a comenzi foarte urgentă.

2. Al doilea document este raportul din 30 noiembrie 1862, prin care se confirmă primirea celor 16.000 de mărci de 6 parale comandate cu raportul nr. 5 (D.G.P. dosar 94/1862, fila 94). Din acest document reiese că la data de 30 noiembrie 1862 Caseria Centrală avea în stoc maximum 16.000 de mărci de 6 parale.

3. Al treilea document este „Poșta 27. Socoteala marcelor de scrisori primite de casa Direcției Poștelor de la Departamentul de Finance și trădarea birourilor poștale din ținuturi pe anul 1863", care din păcate este ținut numai de la 1 august 1863 (D.G.P. dosar 113/1863).

Din acest document aflăm că la 1 august 1863 se găsea în stocul Casieriei Centrale 2.153 coli a 32 buc., deci 68.896 mărci de 6 parale.

De unde această cantitate, cînd la 30 noiembrie 1862 avea numai 16.000 bucăți, la care se mai adaugă livrările pentru care avem documente din perioada 13.03 – 1.08.1864 și anume : 16.000 buc. primite la 17.03.1864 ; 16.000 buc. la 25.04.1864 și 19.200 buc. la 6.06.1864 ? Chiar dacă în 14 luni (11.12.1862 – 17.03.1864) nu ar fi livrat birourilor poștale nici o marcă de 6 parale, trebuia să aibă în stoc numai 57.200 bucăți. De unde avea, așa cum reiese din documentul „Poșta 27", 68.896 mărci ?

Este deci sigur că în perioada 11.12.1862 – 13.03.1864 (14 luni Atelierul timbrului a mai livrat Casieriei Centrale o anumită cantitate de mărci de 6 parale, dar cît ?

V. Tebeica și K. Dragomir spun 128.000 bucăți, cantitate reieșită „din calcule". În ce constau aceste calcule ? Citîm din lucrarea lui V. Tebeica :

„Ultimele livrări făcute în martie, aprilie, iunie și august 1864 totalizînd 2100 coli adică 67.200 bucăți și ținînd seama de soldul Casieriei Centrale la 31.12.1863, ca și de totalul rămășițelor contabilizate la 31.12.1864, *putem admite (din lipsă de documente)* că totalul livrărilor efectuate de Atelierul Timbrului în cursul anului 1863 *s-a ridicat la cel mult 128.000 de mărci de 6 parale*".

Adăugînd aceste „cel mult" 128.000 bucăți la cantitatea de 67.200 livrări certe pe bază de documente, se concluzionează că din comanda 5-a s-au livrat 195.200 bucăți 6 parale emisiune 1862, cantitate pe care o înscrie în tabelul nr. 3. La aceste 195.200 buc. se mai adaugă 68.800 buc. livrări din comenzile 1, 3 și 4 și astfel se stabilește mărcii de 6 parale emisiune 1862 un tiraj de 264.000 bucăți.

Existînd certitudinea, așa cum am văzut, că în afară de cele 136.000 bucăți, Casieria Centrală a D.G.P. a mai primit și alte cantități, care însă nu se pot determina, tirajul acestei mărci nu poate fi stabilit. În consecință tirajul este necunoscut.

b) În legătură cu marca de 6 parale emisiunea 1864 (denumită impropriu tipul II) cei doi autori îi stabilesc un tiraj de 188.800 bucăți (tabelul 3).

Acest tiraj a fost determinat pe baza următorului raționament : Prin comanda 5-a se solicită livrarea a 384.000 mărci de 6 parale. Din această comandă, așa cum am văzut, se consideră livrate în anul 1863 cele 128.000 bucăți „din calcule", la care se adaugă livrarea a 67.200 bucăți pentru care există documente, total 195.200 mărci din emisiunea 1862; care se înscrie în tabelul 3 ca livrate Direcției Generale a Poștelor. Scăzînd această cantitate din comanda 5-a (384.000–195.200), se dă tirajul de 188.800 bucăți de 6 parale emisiune 1864.

Cum s-a stabilit că aceste 188.800 mărci sînt din emisiunea 1864 și nu din emisiunea 1862 ? Pe baza raționamentului următor : Din moment ce începînd de la 1.09.1864 Atelierul Timbrului a livrat numai mărci din emisiunea 1864, iar ultima livrare a mărcii de 6 parale este la 1.08.1864, urmează că diferența pînă la acoperirea comenzii a 5-a s-a tipărit din emisiunea 1864.

Ce s-a întîmplat cu cele 188.800 mărci de 6 parale emisiune 1864, pe care documentul „Poșta 27 Socoteala marcelor de scrisori primite la Casa Direcției Poștelor" din anul 1864 nu le menționează ?

„Considerăm că diferența *de la cca 195.000* la 384.000 a fost cu siguranță tipărită. Dar ea n-a fost niciodată livrată Poștei, ci, așa cum reiese din documente, direct Ministerului de Finanțe, care a primit-o în februarie 1865. *Livrarea aceasta a conținut probabil* numai coli de 40 buc. ; 472 coli × 40 = 188.800" („Primele mărci poștale românești" pagina 138).

Și mai departe, la pagina 162 :

„Există și o adresă din 15 februarie 1865, prin care Atelierul Timbrului a trimis la Ministerul de Finanțe cele 188.800 mărci de 6 parale, rămășițâ din comanda inițială de 384.000 din 14.12.1862". Se referă la documentul menționat în tabelul nr. 3 (dosarul M.F. 338, fila 113).

Să lămurim în primul rînd ce este cu documentul din dosarul M.F. 338 fila 113.

Cercetîndu-se dosarul M.F. 338, se constată că el conține un număr mult mai redus de file decît 113 și că în acest dosar nu există nici un document care să facă cel puțin aluzie la vreo cantitate de mărci predată de Atelierul Timbrului la Ministerul de Finanțe.

Dacă acest document ar exista, problema tirajelor n-ar mai fi făcut obiectul acestui studiu, deoarece el ar fi dovedit că Atelierul Timbrului a livrat Ministerului de Finanțe 188.800 mărci de 6 parale emisiune 1864. Livrîndu-se această cantitate, era clar, de data aceasta într-adevăr, prin calcul, că în anul 1863 s-au livrat Direcției Generale a Poștelor cele 128.000 de mărci pentru care nu există documente (188.800 + 67.200 = 256.000 + ? = 384.000, cantitatea comandată.

Dacă acest document a existat și poate că a existat din moment ce este citat de autor, trebuia publicat în lucrare, dat fiind importanța lui mult mai mare decît a multor alte documente publicate. Ne gîndim însă că poate el conținea date interpretabile nu atît de precise, din moment ce autorul folosește în justificarea stabilirii tirajelor termeni atît de nesiguri ca aceștia : „a livrat poștei *circa* 195.000 mărci" ; „putem admite din lipsă de documente că livrarea din cursul anului 1863 s-a ridicat *la cel mult* 128.000 bucăți" etc.

În continuare rămîne să mai lămurim dacă s-au tipărit într-adevăr mărci de 6 parale emisiune 1864 și dacă ele au fost tipărite, în ce cantitate ?

Există dovada că mărcile de 6 parale emisiune 1864 au fost tipărite și chiar în cantități mari, pe care Ministerul de Finanțe le-a vîndut la licitația din 1881, așa cum ne aduce la cunoștință revista „Timbrofilul" din 1885.

Există și azi coli întregi în țară și în străinătate, precum și în Conservatorul Poștei.

Ele au fost într-adevăr tipărite așa cum arată V. Tebeica, deoarece Ministerul de Finanțe achitase prețul de cost încă de la sfîrșitul anului 1862 și mărcile trebuiau predate, după cum vom vedea că s-a petrecut și cu mărcile de 30 parale emisiune 1864.

Cîte s-au tipărit ? Care e tirajul acestei mărci emisiune 1864 ?

El nu poate fi determinat din următoarele motive :

– nu se cunoaște cantitatea livrată Casieriei Centrale și nici livrările făcute birourilor poștale în perioada 11.12.1862–17.03.1864, din marca de 6 parale pînă la 1862.

– nu se cunoaște ce cantitate a mai tipărit Atelierul Timbrului după ultima livrare pe care a făcut-o la 1.08.1864 ;

— nu se cunoaşte dacă între 1.08–1.09.1864 nu s-a mai tipărit din valoarea de 6 parale emisiune 1862, pentru că într-adevăr după 1 septembrie 1864, Atelierul Timbrului a tipărit numai mărci din emisiunea 1864.

c) Relativ la valoarea de 30 parale emisiune 1864.

V. Tebeica şi K. Dragomir afirmă că tirajul acestei mărci este de 240.920 bucăţi. Stabilirea acestui tiraj este bazată pe următoarele considerente :

Din comanda 7 (17.06.1864) de 400.000 mărci, s-au primit de Casieria Centrală 44.800 buc. de 30 parale emisiune 1862 şi 166.000 buc. de 30 parale emisiune 1864, total 210.800 mărci. Într-adevăr aceste primiri sînt confirmate de documentele existente în dosarul D.G.P. filele 89, 106, 122, 136, 154 şi 170.

La cantitatea de 210.800 bucăţi se adaugă 74.920 mărci de 30 parale emisiune 1864, care s-ar fi predat Ministerului de Finanţe la 15 februarie 1865, motivat de faptul că se achitase preţul pentru confecţionarea întregii comenzi. Pentru documentare se indică tot dosarul M. F. 338 fila 113 şi dosarul 173/1864.

Deoarece documentul din dosarul M.F. 338 nu s-a găsit aşa cum am arătat, să vedem ce conţine documentul din dosarul D.P.T. 173/1864, fila 35.

PRINCIPATELE UNITE
MINISTERUL DE INTERNE
AGRICULTURĂ ŞI LUCRĂRI PUBLICE

Direcţiunea Generală a Telegrafelor
şi Poştelor
Serv. Contabilităţii

Nr. 1386 din
1865, martie 17
Bucureşti

Domnule,

Fiindcă şefului presei autografe din Ministerul de Finance cu mandatulu nr. 3255, i s-au eliberatu suma de 1600 pentru confecţionarea a 400.000 mărci poştale ce au fostu lucrătoare pînă la finele anului pendinte 1864, şi în privire că nu s-a primit întreaga cantitate pe valoarea, summa mencionată şi spre a nu lăsa o urmă Curţii de Compturi de a se pronunţa în această direcţiune, să îngrijiţi pentru primirea întregului materialu devreme ce cheltuiala s-a efectuat pe întreaga cantitate, sunteţi invitatu a face d-a se primi de la Atelierul Presei Autografe şi restul mărcilor pe care împreună cu celelalte rămase neîntrebuinţate le veţi prezenta la comptulu lunei decembrie

Director General
C. Liebrecht

Domnului Sefu Staţiei Poştale Bucureşti.

După ce reproduce acest act, se face în continuare următorul comentariu (pagina 136)

„Din conţinutul unui act în acelaşi dosar (fila 36) reiese că la 19 martie 1865 delegatul poştei s-a prezentat la Atelierul Timbrului pentru a ridica mărcile nelivrate în 1864. *Acestuia i s-a comunicat însă, că ele au fost trimise în luna februarie Ministerului de Finanţe* iar în continuare, la pagina 135, se precizează şi data cînd Atelierul Timbrului a predat mărcile Ministerului de Finanţe : cităm :

„La 15 februarie, Atelierul Timbrului a trimis Ministerului de Finanţe pe lîngă 74.920 de 30 parale şi 188.800 mărci de 6 parale".

Vom reda mai jos documentul la care se face trimitere, din dosarul D.P.T. 173/1864, fila 36. Înainte însă trebuie să arătăm că pe ordinul 1286, prezentat mai înainte, se găseşte următorul

Referat

„Mergînd la atelierul presei nau voit ami libera restul Marcilor ce mai au făcute sub cuvînt ca să să facă din partea Direcţii adresa a cunoaşte şi din partele punere la cale ce şau luat şi să mi se dea ordin de urm.

C. Presan

(D.P.T. dosar 173/1864, fila 35 verso).

În acelaşi dosar, la fila 36 găsim cel de-al doilea document care a fost indicat.

Biroul Poştal Central
Nr. 221
1865 aprilie 4

Domnule Director General,

Potrivit ordinului cu nr. 1286, însărcinînd pe D. Controlor Presan de a primi de la Atelierul presei restul mărciloru plătite cu mandatul nr. 3255, Dlui arată că i s'au refudat predarea loru sub cuvint că Atelieru nu ar avea încunoştiinţare specială din partea Onor Direcţiunii în privinţa aceasta şi stăruind a i se comunica deadreptul dispoziţiunea în questie.

Binevoiţi vă rog a da deslegare de urmare

Şeful Presei Autografe

Analizînd referatul lui C. Presan şi documentul indicat din dosarul 173/1864 fila 36, respectiv raportul 221, se constată că cele două acte nu confirmă faptul că s-ar fi comunicat trimisului Poştei, că restul mărcilor nelivrate din comanda 7 s-au predat Ministerului de Finanţe în luna februarie 1865, aşa cum se afirmă de V. Tebeica.

În schimb din cele două documente rezultă că Atelierul Timbrului cere Poştei o dispoziţie scrisă a Direcţiei Telegrafelor şi Poştelor, pe baza căreia acesta să poată elibera cele 189.200 mărci de 30 parale (400.000 comanda — 214.800 mărci livrate deja) care erau deci tipărite la 17.03.1865 cînd s-a prezentat delegatul Poştei ; fiind tipărite după 20.12.1864, este cert că ele erau mărci emisiune 1864.

Faptul că în anul 1881, cantităţi mari de mărci de 30 parale şi 6 parale, emisiune 1864, au fost vîndute la licitaţie de către Ministerul de Finanţe, constituie încă o dovadă a existenţei lor.

În concluzie, din documentele existente nu rezultă că s-ar fi predat Ministerului de Finanţe numai 74.920 mărci de 30 parale emisiune 1864, ci toată cantitatea care nu se predase pînă la data de 17.03.1865.

Această cantitate era de 189.200 mărci.

Pentru a stabili tirajul mărcii de 30 parale emisiune 1864, va trebui să scădem din totalul comenzii de 400.000 cele 44.800 mărci de 30 parale emisiune 1862, livrate în lunile iulie şi august 1864, constatînd astfel că tirajul probabil al acestei mărci este de 345.280. L-am denumit probabil deoarece nu există documente precise din care să rezulte efectuarea livrării la Ministerul de Finanţe, dar există în schimb documente care atestă plata confecţionării celor 400.000 de mărci, precum şi tipărirea întregii cantităţi de mărci comandate la 17.06.1864.

* * *

Stabilirea consumului fiecărei mărci în parte, precum şi a consumului fiecărei valori pe birouri poştale este o problemă excepţional de importantă, deoarece cunoscînd aceste date şi ţinînd seama de frecvenţa apariţiei mărcilor şi în special a plicurilor pe care sînt aplicate asemenea mărci clasice la licitaţii şi existenţa lor în colecţii, se poate stabili valoarea reală a mărcilor neobliterate şi obliterate, a raritătii stampilelor pe fiecare marcă, a varietăţii plicurilor, precum şi a primei zile de circulaţie a fiecărei mărci pe birouri poştale.

V. Tebeica s-a străduit să dea consumurile pentru fiecare marcă, iar K. Dragomir mergînd mai departe le dă şi pe birouri poştale, prezentînd şi tabele cu „coeficienţii de preferinţă în raport de frecvenţa circulaţiei mărcilor poştale de 30 parale emisiune 1862 şi 1864".

Munca depusă de cei doi cercetători a fost enormă şi ea trebuie relevată. Din păcate dorinţa de a rezolva această problemă i-a făcut să înlocuiască lipsa unor documente cu aprecieri personale pe care le-au transformat apoi în cifre, care nu au bază reală. De altfel si V. Tebeică este convins de acest fapt cînd afirmă, citătm :

„Totalul retururilor făcute l-am putut stabili la 10.059, *cifră la care ar mai putea fi adăugate* şi retururile posibile ale birourilor poştale Buzău, Iaşi şi Fălticeni, *care probabil* că au înapoiat pe lîngă mărci de tip II şi din tip I".

„Am putut aprecia de asemenea că au fost făcute retururi şi pentru valoarea de 3 parale *într-un total de circa 3.500 bucăţi".*

Nici azi şi nici în viitor nu vor putea fi date cifre precise în legătură cu consumul fiecărei mărci, cu toate că la îndemîna cercetătorilor se găsesc azi două documente foarte importante în care sînt prevăzute retururile pe birouri poştale. Acestea sînt :

1) „Consemnarea marcelor poştale remase prin Staţii la 1 ianuarie 1865 înapoiate Onor Ministeriu de Finance prin Direcţia generală a Telegrafelor şi Poşteloru şi 2) Raportul nr. 21 al Casieriei biroului poştal central, care la 11 august 1865 returnează „toate marcile rămase după cea din urmă socoteală" (D.T.P. dosar 173/1864 fila 39).

Din păcate, ambele documente prevăd cantităţile returnate numai pe valori : 3, 6 şi 30 parale, dar nu şi pe fel de emisiuni. Acest lucru este explicabil deoarece pe expeditorii birourilor poştale nu-i interesa emisiunea din care face parte fiecare marcă, ci numai valoarea.

Folosind cele două documente am putea prezenta un consum pe valori, dar acest lucru este fără importanţă din punct de vedere filatelic.

K. Dragomir, însuşindu-şi tirajele şi consumul pe valori şi emisiuni dat de V. Tebeica cu foarte mici deosebiri, folosind şi alte documente pe care le-a descoperit la Arhivele Statului, a întocmit tabele cu repartiţia şi consumul tirajelor mărcilor din ambele emisiuni, pe birouri poştale.

Cel puţin la ora actuală asemenea tabele nu pot să conţină cifre reale pentru mărcile emisiunii 1862, deoarece nu s-a descoperit pînă înprezent (nici cel puţin pentru biroul poştal din Bucureşti) vreun document din care să rezulte cantităţile repartizate birourilor poştale la apariţia emisiunii. Este posibil ca prima repartiţie să nu se fi făcut pe bază de cereri cu adeverinţele „Poşta 28 şi 29", aşa cum s-a procedat ulterior, ci printr-un distribuitor, care n-a fost încă descoperit.

In cazul cînd acest distribuitor nu va fi găsit în viitor şi dacă nu se va descoperi nici registrul „Poşta 27", perioada 26 iunie 1862 — 1 august 1863 (de la 1 august — 31 decembrie 1864 există) nu se va putea întocmi şi folosi cu încredere un tabel care să cuprindă „coeficienţii de preferinţă în raport de frecvenţa circulaţiei mărcilor emisiune 1862".

In baza acestei afirmaţii nu trebuie să se tragă concluzia că astăzi şi în viitor nu se va putea aprecia valoarea reală a unor mărci obliterate de anumite birouri poştale. Experţii care prin studiu şi experienţă au ajuns să cunoască raritatea unor mărci sau plicuri obliterate autentic, cu anumite ştampile sînt cei care pot stabili valoarea acestora.

Pentru birourile care au luat fiinţă în anul 1863 şi în anul 1864 şi din acestea numai pentru birourile poştale care au primit mărci de 30 parale numai din emisiunea 1862 sau numai din emisiunea 1864 pot fi stabiliţi coefcienţi pe baza consumului mărcilor, de asemenea şi prima zi de punere în circulaţie la birourile respective.

Aceste birouri poştale sînt :

a) pentru 30 parale emisiunea 1862

— Găeşti, livrat la 27.08.1864. 384 mărci, din care a returnat 138 ; consum 246 bucăţi.

— Ţinţăreni, livrat la 28.04.1864, 160 bucăţi, din care a returnat 64 ; consum 96 bucăţi.

— Tîrgu Neamţ, livrat la 9.03.1864, 1600 bucăţi, din care a returnat 471, consum 1129 bucăţi.

— Tîrgu Ocna, livrat la 1.09.1864, 640 bucăţi, din care a restituit 592 bucăţi, consum 48 bucăţi.

b) pentru emisiunea 1864

— Leova, livrat 27.09.1864, 1600 buc., din care a restituit 1499, consum 101 bucăţi.

— Vîrciorova, livrat 19.12.1864, 1600 buc., din care a returnat 1599, consum 1 bucată.

In afară de aceste birouri, mai este cunoscută prima zi de circulaţie pentru mărcile din emisiunea 1862, la Bucureşti 26 iunie 1862 (D.G.P. dosar 94/1862) şi Cîmpu Lung 2 iulie 1862 (din raportul biroului nr. 4, din 4 septembrie 1862, cînd solicită din nou mărci, dosar D.G.P. 94/1862, fila 39).

In concluzie, distribuirea cantitativă a mărcilor din emisiunea „Principatele Unite 1862" ca şi precizarea primei zile de circulaţie pe birouri poştale nu este cunoscută, cu excepţiile arătate mai sus.

Indicarea unor „coeficienţi de preferinţă în raport de frecvenţa de circulaţie a mărcii poştale de 30 parale emisiune 1862" (Catalogul mărcilor poştale româneşti ediţie 1974, pagina 53) care se bazează numai pe consumuri şi acestea la rîndul lor determinate pe bază de aprecieri nu pot duce decît la stabilirea unor cote (valori) eronate.

Cîteva exemple de cote indicate pe această bază pe mărcile de 30 parale emisiune 1862 :

— Budeu (stampila rară în special pe scrisoare) coeficientul 6 sau Oltenita coeficientul 11 faţă de Huşi 25, Roman 12,5, Fălticeni 11, Dorohoi 9 ; ultimele trei ştampile sînt fără semnificaţie filatelică. De altfel aceste trei obliterări cu aceeaşi valoare, deci ar trebui să posede acelaşi coeficient, fără nici o diferenţiere.

Ismail cota 7 pe scrisoare faţă de Mihăileni 25, Huşi 26 sau Dorohoi 12, cînd ultimele trei obliterări sînt comune faţă de Ismail, care este într-adevăr rară.

Marca de 30 parale cu ştampila birourilor poştale T. OKNA şi T. NEAMZU nu sînt cunoscute pe scrisori obliterate autentic ; se cunoaşte numai cîte o marcă obliterată cu ştampila B 3 Franco, nu cu ştampila B 2 rotundă aşa cum se arată în catalog.

Aşa cum am arătat mai înainte, este cunoscută o singură marcă obliterată. Ştirbeiu (Călăraşi), cu toate acestea sînt indicate cote pentru marca simplă 6, pe fragment 9 şi pe scrisoare 30.

Exemplificări de cote indicate pentru ştampilele birourilor poştale pe 30 parale emisiune 1864 :

— Din nou Ştirbeiu (Călăraşi) cota 4 pentru marca obliterată, cota 5 cînd marca e pe fragment de scrisoare şi 12 cînd e pe scrisoare, faţă de Bacău (ştampila obişnuită) care are cotele 5,6 şi 15 pe scrisoare.

— Giurgiu cota 1,5 pe marcă, 2 pe fragment şi 6 pe scrisoare, faţă de Roman, Bacău, etc. care au cote mai mari.

— Ismail cota 3 pe marcă, 10 pe scrisoare, faţă de Bacău 15, Turnu Severin 13, Ploieşti 11 etc.

In încheierea articolului trebuie relevată totuşi valoarea deosebită a lucrărilor lui I. Schifter şi V. Tebeica, care pe baza studiului documentar au înlăturat erori grave în legătură cu mărcile emisiune 1864, precum şi munca deosebită depusă de cercetătorul K. Dragomir în descoperirea de noi documente poştale, care urmăresc clarificarea, rezolvarea problemei consumurilor şi a primei zi de circulaţie pe birouri poştale a celor două emisiuni Principatele Unite.

Fig. 1. *Din colecţia Witzleben — ultima zi de circulaţie cunoscută : 3/5 1862*

NOTA

— D.G.P. = Direcţia Generală a Poştelor
— D.T.P. = Direcţia Generală a Telegrafelor şi Poştelor. (Prin jurnalul Consiliului de Miniştri din 29 august 1864 (Decretul domnesc 1093) Direcţia Poştelor din Ministerul de Finanţe se contopeşte cu Direcţia Telegrafelor din Ministerul de Interne.
— M.F. = Ministerul de Finanţe
— C.M.P. = Catalogul mărcilor poştale româneşti ediţie 1974.

TABEL Nr. 2

cu distribuirea pe birouri poştale a mărcii de 30 parale emisiune 1864 (40 mărci pe coală)

Biroul poştal	Septembrie		Octombrie		Noembrie		Decembrie		Total	
	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Coli	Bucăţi
1. Bacău	—	—	—	—	—	—	13	100	100	4.000
2. Bîrlad	25	40	—	—	6	40	—	—	80	3.200
3. Botoşani	18	48	—	—	15	100	—	—	148	5.920
4. Brăila	18	100	—	—	15	60	15	200	360	14.400
5. Bucureşti	—	—	1 18	200 20	1 28	200 20	1	200	640	25.600
6. Buzău	25	100	—	—	—	—	—	—	100	4.000
7. Cahul	—	—	—	—	—	—	8	32	32	1.280
8. Călăraşi (Ştirbeiu)	14	20	—	—	—	—	9	20	40	1.600
9. Cîmpina	—	—	—	—	—	—	10	4	4	160
10. Cîmpulung	—	—	6	24	—	—	10	38	62	2.480
11. Craiova	25	160	—	—	—	—	8	200	360	14.400
12. Fălticeni	22	80	—	—	—	—	21	32	112	4.480
13. Focşani	—	—	12	80	—	—	—	—	80	3.200
14. Galaţi	18	80	20	80	22	100	—	—	260	10.400
15. Giurgiu	—	—	7	32	25	32	—	—	64	2.560
16. Huşi	28	40	—	—	—	—	—	—	40	1.600
17. Ismail	27	40	—	—	—	—	13	40	80	3.200
18. Iaşi	—	—	4	400	—	—	21	400	800	32.000
19. Leova	—	—	—	—	27	40	—	—	40	1.600
20. Mizil	—	—	5	6	—	—	—	—	6	240
21. Oltenita	—	—	—	—	25	20	—	—	20	800
22. Piatra	13	40	—	—	—	—	20	50	90	3.600
23. Ploeşti	—	—	—	—	15	40	—	—	40	1.600
24. Predeal	—	—	—	—	5	100	—	—	100	4.000
25. Reni	—	—	13	20	—	—	—	—	20	800
26. R. Sărat	—	—	8	48	—	—	—	—	48	1.920
27. Roman	—	—	13	40	25	20	—	—	60	2.400
28. Slatina	25	40	—	—	—	—	—	—	40	1.600
29. Tîrgovişte	—	—	—	—	12	32	—	—	32	1.280
30. Tg. Frumos	—	—	—	—	25	20	—	—	20	800
31. Tg. Jiu	—	—	—	—	3	14	23	15	29	1.160
32. Tr. Severin	—	—	14	32	—	—	—	—	32	1.280
33. Virciorova	—	—	—	—	—	—	19	40	40	1.600
							TOTAL		3.979	159.160

Data zilei este data expediţiei de către casieria Biroului Poştal Central Bucureşti.

Obliterările cu ştampilele altor birouri poştale sau anterioare datelor indicate mai sus sînt categoric false.

TABEL Nr. 1

cu distribuirea pe birouri poştale a mărcii de 3 parale emisiune 1864 (40 mărci pe coală)

Biroul poştal	Octombrie		Noiembrie		Decembrie		TOTAL	
	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Coli	Buc.
1. Bucureşti	1	400	25	100	4 13	200 100	800	32000
2. Craiova	10	100	—	—	—	—	100	4000
3. Iaşi	—	—	—	—	21	200	200	8000
					TOTAL		1100	44000

Data zilei este data expediţiei de către casieria Biroului poştal central Bucureşti.

Obliterările cu ştampilele altor birouri poştale sau anterioare datelor indicate mai sus sînt categoric false.

TABLOU RECAPITULATIV Nr. 3

cu livrările de mărci din emisiunea „Principatele Unite" 1862/1864

Actul cu care s-a comandat	3 par.	6 par.	30 par.	tip.	Actul de confirmare a primirii livrării
Adresa DP 862 din 17.4.1862	20.000	40.000	60.000	I	din 26.6.62
Adresa Cas. Centr. 20228 din 9/1862	—	—	6.400	I	Adr. MF 22.449/8.10.62
Raport Cas. Centr. nr. 1 din 6/10.62	32.000	12.800	—	I	rap. din 5.11.62
Adr. BP 451/6.11.62	—	16.000	—	I	adr. din 30.11.62
Rap. Cas. Centr. 7 din 11.12.62	384.000	195.200	640.000	I	pt. 3 par. adr. 27 din 26.11.63 pt. 30 par. adr. 15 din 15.06.64
idem	—	188.800	—	II	At. T la MF dos. 308 fila 113
Adr. DP 1958 din 27.11.63	16.000	—	—	I	ref. 525 din 2.4.64
idem	133.600	—	—	I	jurnal casă din lunile 4—8.1864 (DPT 171/64)
idem	52.000	—	—	II	idem 9—12.1864
Adr. 911 din 15.6.64 400.000 buc.	—	—	44.800	I	idem 7—8.1864
idem	—	—	166.000	II	idem 9—12.1864
idem	—	—	74.920	II	At. T. la MF dos. 308 fila 113
TOTAL TIRAJ	637.600	452.800	992.120		

NOTA Acest tabel este reprodus după lucrarea „Primele mărci poştale româneşti" de V. Tebeica. Autorul denumeşte emisiunea 1862, tip I, iar emisiunea 1864, tip II.

TABEL Nr. 4

cu comenzile şi livrările de mărci poştale ale emisiunilor „Principatele Unite" 1862 şi 1864 şi tirajul acestora pe valori, întocmit pe baza documentelor existente în Arhivele Statului Bucureşti.

Numărul, data şi cantitatea comandată de Dir. Generală a Poştelor sau a raportului de necesitate a Biroului central poştal Bucureşti	Confirmarea livrării	Cantităţile livrate (număr de mărci) Emisiunea 1862			Cantităţile livrate Emisiunea 1864			Observaţii
		3 par.	6 par.	30 par.	3 par.	6 par.	30 par.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Comanda 1 Raport nr. 862 din 17.04.1862 şi D.G.P. nr. 6891 din 19.04.1862 pentru: 60.000 mărci de 1 leu 40.000 mărci de 2 lei 20.000 mărci de 5 parale (D.G.B. dos. 189/1862 fila 5)	Telegrama D.G.P. 1946/1059 din 26 iunie 1862	20.000	40.000	60.000	—	—	—	
Comanda 2 Raportul Biroului poştal central nr. 20.228 din 9.09.1862 pentru 6.400 mărci de 30 parale. (D.G.P. dos. 168/1862 fila 1)	D.G.P. nr. 22449 din 8.10.1862	—	—	6.400	—	—	—	
Comanda 3 Raportul Biroului poştal central nr. 323 din 11.10.1862 (D.G.P. dos. 94/1862 fila 68) de 30 tru 32.000 mărci de 3 parale şi 12.800 de 6 parale	Raportul nr. 5 din 5.11.1862 a Bir. poştal central care 44.800 în coli mărci din (D.G.P. dos. 94/1862 fila 4 şi dos. 119/1862 fila 14)	32.000	12.800	—	—	—	—	

Tabel 4 (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Comanda 4 Raportul Bir. poştal central nr. 451 din 6.11.1862 pentru 16.000 mărci de 6 par. (D.G.P. dos. 94/1862 fila 7)	Raportul Bir. poştal central din 30.11.1862 (D.G.P. dos. 94/1862 fila 94)	—	16.000	—	—	—	—	
Comanda 5 Raportul nr. 7 al casierului Bir. poştal central din 11.12.1862, repetat cu nr. 9 din 14.12.1862. D.G.P. intervine la M.F. cu referatul nr. 697 şi 699 din 11 şi 17.12.1862 pentru 384.000 mărci de 3 par. 384.000 mărci de 6 par. 640.000 mărci de 30 par. (D.G.P. dos. 119/1862 fila 6, 18 şi 20 şi dos. 114/1863 fila 143)	Raportul Bir. poştal central nr. 27 din 26.11.1863 (D.G.P. dos. 107/1863 filele 187 şi 188) pentru 384.000 mărci 3 parale. Raportul casierului central poştal nr. 15 din 15.06.1864 pentru 640.000 mărci 30 parale (D.G.P. dos. 114/1863 fila 142) „Socoteala mărcelor. Poşta 27" (D.G.P. dos. 171/1864 pentru 67.200 buc. de 6 parale	384.000	67.200*)	640.000	—	**)	—	*) Din comanda de 384.000 mărci de 6 parale s-au livrat Bir. poştal central cert 67.200 mărci emisiunea 1862, livrările fiind în perioada 17.03 — 1.08 1864 (D.G.P. dos. 171 filele 46,60, 74 şi 106) Din documentul „Poşta 27, Socoteala mărcelor de scrisori" (dos. 113/1863), reiese că la 1.08 1863, casa D.G.P. din M.F. avea în stoc 68.896 mărci de 6 parale, deci mai mult decît se primise din comenzile 1, 3 şi 4, din care se satisfăcuse deja comenzile birourilor poştale. Rezultă deci că pînă la 17.03.1864, Melierul Timbrului mai livrase din această comandă o

Tabel 4 (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
								cantitate X pentru care nu s-au găsit documente. **) Vezi nota de la sfîrşitul tabelului.
Comanda 6								
Raportul Bir. central poştal nr. 1958 din 27.11.1863 pentru 384.000 mărci de 3 parale. Cererea se repetă cu nr. 2124 din 28.12.1863 (D.G.P. dos. 107/1863 fila 189 şi 196).	Din „Socoteala mărcilor primite", formular „Poşta 27" (D.G.P. dos. 113/1863 fila 3) şi dos. 171/1864 filele 46, 60, 74, 89, 106, 122 şi 170) rezultă că s-au livrat Bir. poştal central num i 201.600 mărci 3 parale, din care 149.600 emisiune 1862, iar începînd cu data de 23 sept. 1864 se livrează 52.000 în coli de 40 bucăţi, deci din emisiunea 1864.	149.600**)	—	—	52.000**)	—	—	**) Diferenţa de 182.400 mărci (384.000 comandă — 201.600 livrate) nu se mai tipăreşte, deoarece M. Finanţe cu nr. 14015 din 28.01.864 nu aprobă decît 736 lei cheltuieli pentru confectionare, în loc de 1.472 lei cît era necesar pentru întreaga comandă (Document în posesia lui J. Wertheimer — vezi lucrarea acestuia pag. 119)
Comanda 7								
Raport 911 din 17.06.1864 al Instructorului D.G.P. Manoveda pentru 400.000 mărci de 30 parale (D.G.P. dos. 114/1864, fila 143)	Din această comandă Bir. poştal central primeşte numai 210.800 mărci din care 44.809 în coli de 32 mărci, deci emisiune 1862 (D.G.P. dos 171/1864 filele 89 şi 106) şi 166.000 mărci în	—	—	44.800	—	—	166.000	*) Cantitate de 189.200 mărci, diferenţă pînă la acoperirea comenzii de 400.000 s-a tipărit în coli de 40 mărci (deci emisiune 1864) şi s-a predat probabil în 1865 Ministerului de Fin nţe c.re achitase Atelierul

VREŢI SĂ ŞTIŢI
CUM SE FACE O MARCĂ POSTALĂ ?

PUIU CONSTANTINESCU

O zi obişnuită de muncă ! În holul oficiului poştal, multă forfoteală ! La un ghişeu, o tînără îşi verifică conturile. Un bărbat cu un băieţel de mînă se apropie de ghişeu : „O marcă pentru francat o scrisoare recomandată externă, vă rog" şi oficianta îi întinde o marcă poştală, frumos colorată : „16 lei şi 20 bani". Plăteşte marca, se aşază la masă şi o lipeşte pe un plic. „Tată ! Stai să văd şi eu marca !" Şi băieţelul ia plicul şi se uită atent. Marca reproduce o pictură realizată de un pionier — un aspect din viaţa de tabără. „Să ştii că îmi place ! Oare cum se fac aceste mărci ?"

Şi de aici, mii de asemenea întrebări, puse de mulţi alţi copii, tineri sau vîrstnici, în nenumărate limbi, cutreieră lumea în cunoaşterea adevărului : „Cum se face o marcă poştală ?"

Închipuiţi-vă că cineva răsfoieşte un calendar şi pe una din file citeşte : „În întîmpinarea sărbătorii a 100 de ani de la cucerirea independenţei de stat a României, 1877–1977".,

Este o idee nouă, pentru tematica unei noi emisiuni de mărci poştale româneşti.

În cele ce urmează am să încerc să arăt cum se realizează o emisiune de mărci.

Această idee a sărbătoririi independenţei, ca şi multe altele propuse de instituţii, organizaţii profesionale sau obşteşti, se integrează într-un plan tematic anual, se analizează în cadrul Comisiei filatelice (Organul consultativ al Direcţiei Generale a Poştelor şi Telecomunicaţiilor, formată din cadre de conducere şi specialişti în realizarea emisiunilor de mărci poştale) şi se supune spre aprobare conducerii Direcţiei Generale a Poştelor şi Telecomunicaţiilor (D.G.P.Tc.), devenind astfel plan tematic definitiv.

În legătură cu tema propusă se citesc diferite materiale, se văd fotografii, se studiază monumente şi documente, lucrări originale şi reproduceri de artă, se vizitează muzee, se vizionează expoziţii, se consultă biblioteci cu cărţi şi reviste de specialitate. În mod obligatoriu, ultimul consult asupra conţinutului tematic şi a modului de prezentare a ideii se face cu instituţia de specialitate specifică temei propuse, astfel ca artistul plastic, machetator de mărci poştale, să poată dispune de toate elementele necesare punerii în valoare grafică a acestei teme, într-o formă cît mai originală.

Împreună cu detaliile tehnice necesare tipăririi (sisteme de imprimare, număr de culori, format, valori nominale etc.) machetatorul eleborează schiţele de idei în culori, într-una sau mai multe variante şi o machetă grafică definitivă, la o scară de două sau trei ori mai mare, pe care le supune Comisiei filatelice spre avizare.

Dacă emisiunea este formată din reproduceri de artă, schiţele de idei vor fi reprezentate prin încadramentul grafic al mărcii, compus din : cadru, textele obligatorii, eventuale elemente ornamentale (decorative) şi reproducerea ilustraţiei, care completează compoziţia grafică a mărcilor. Ilustraţia va fi reprezentată în machetare printr-o reproducere alb-negru sau color, la care se anexează diapozitivul color reversibil, ce va fi întrebuinţat în procesul de pregătire a tiparului.

Putem spune că această fază de lucrări reprezintă proiectul grafic al viitoarei mărci poştale, la care se fac observaţii, atît pentru forma de prezentare cît şi pentru conţinut, în concordanţă cu celelalte mărci, pentru menţinerea unităţii de serie (o serie de mărci poştale este formată din una, două sau mai multe mărci, cu sau fără coliţe) din punct de vedere grafic şi cromatic (color).

Schiţele de idei sînt analizate odată cu materialul documentar respectiv, astfel ca discernămîntul comisiei să poată fi cît mai judicios.

TABEL Nr. 2

cu distribuirea pe birouri poştale a mărcii de 30 parale emisiune 1864 (40 mărci pe coală)

Biroul poştal	Septembrie		Octombrie		Noembrie		Decembrie		Total	
	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Coli	Bucăţi
1. Bacău	—	—	—	—	—	—	13	100	100	4.000
2. Bîrlad	25	40	—	—	6	40	—	—	80	3.200
3. Botoşani	18	48	—	—	15	100	—	—	148	5.920
4. Brăila	18	100	—	—	15	60	15	200	360	14.400
5. Bucureşti	—	—	1 18	200 20	1 28	200 20	1	200	640	25.600
6. Buzău	25	100	—	—	—	—	—	—	100	4.000
7. Cahul	—	—	—	—	—	—	8	32	32	1.280
8. Călăraşi (Ştirbeiu)	14	20	—	—	—	—	9	20	40	1.600
9. Cîmpina	—	—	—	—	—	—	10	4	4	160
10. Cîmpulung	—	—	6	24	—	—	10	38	62	2.480
11. Craiova	25	160	—	—	—	—	8	200	360	14.400
12. Fălticeni	22	80	—	—	—	—	21	32	112	4.480
13. Focşani	—	—	12	80	—	—	—	—	80	3.200
14. Galaţi	18	80	20	80	22	100	—	—	260	10.400
15. Giurgiu	—	—	7	32	25	32	—	—	64	2.560
16. Huşi	28	40	—	—	—	—	—	—	40	1.600
17. Ismail	27	40	—	—	—	—	13	40	80	3.200
18. Iaşi	—	—	4	400	—	—	21	400	800	32.000
19. Leova	—	—	—	—	27	40	—	—	40	1.600
20. Mizil	—	—	5	6	—	—	—	—	6	240
21. Oltenita	—	—	—	—	25	20	—	—	20	800
22. Piatra	13	40	—	—	—	—	20	50	90	3.600
23. Ploeşti	—	—	—	—	15	40	—	—	40	1.600
24. Predeal	—	—	—	—	5	100	—	—	100	4.000
25. Reni	—	—	13	20	—	—	—	—	20	800
26. R. Sărat	—	—	8	48	—	—	—	—	48	1.920
27. Roman	—	—	13	40	25	20	—	—	60	2.400
28. Slatina	25	40	—	—	—	—	—	—	40	1.600
29. Tîrgovişte	—	—	—	—	12	32	—	—	32	1.280
30. Tg. Frumos	—	—	—	—	25	20	—	—	20	800
31. Tg. Jiu	—	—	—	—	3	14	23	15	29	1.160
32. Tr. Severin	—	—	14	32	—	—	—	—	32	1.280
33. Vîrciorova	—	—	—	—	—	—	19	40	40	1.600
							TOTAL		3.979	159.160

Data zilei este data expediţiei de către casieria Biroului Poştal Central Bucureşti.

Obliterările cu ştampilele altor birouri poştale sau anterioare datelor indicate mai sus sînt categoric false.

TABEL Nr. 1

cu distribuirea pe birouri poştale a mărcii de 3 parale emisiune 1864 (40 mărci pe coală)

Biroul poştal	Octombrie		Noiembrie		Decembrie		TOTAL	
	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Ziua	Cantit.	Coli	Buc.
1. Bucureşti	1	400	25	100	4 13	200 100	800	32000
2. Craiova	10	100	—	—	—	—	100	4000
3. Iaşi	—	—	—	—	21	200	200	8000
					TOTAL		1100	44000

Data zilei este data expediţiei de către casieria Biroului poştal central Bucureşti.

Obliterările cu ştampilele altor birouri poştale sau anterioare datelor indicate mai sus sînt categoric false.

TABLOU RECAPITULATIV Nr. 3

cu livrările de mărci din emisiunea „Principatele Unite" 1862/1864

Actul cu care s-a comandat	3 par.	6 par.	30 par.	tip.	Actul de confirmare a primirii livrării
Adresa DP 862 din 17.4.1862	20.000	40.000	60.000	I	din 26.6.62
Adresa Cas. Centr. 20228 din 9/1862	—	—	6.400	I	Adr. MF 22.449/8.10.62
Raport Cas. Centr. nr. 1 din 6/10.62	32.000	12.800	—	I	rapj din 5.11.62
Adr. BP 451/6.11.62	—	16.000	—	I	adr. din 30.11.62
Rap. Cas. Centr. 7 din 11.12.62	384.000	195.200	640.000	I	pt. 3 par. adr. 27 din 26.11.63 pt. 30 par. adr. 15 din 15.06.64
idem	—	188.800	—	II	At. T la MF dos. 308 fila 113
Adr. DP 1958 din 27.11.63	16.000	—	—	I	ref. 525 din 2.4.64
idem	133.600	—	—	I	jurnal casă din lunile 4—8.1864 (DPT 171/64)
idem	52.000	—	—	II	idem 9—12.1864
Adr. 911 din 15.6.64 400.000 buc.	—	—	44.800	I	idem 7—8.1864
idem	—	—	166.000	II	idem 9—12.1864
idem	—	—	74.920	II	At. T. la MF dos. 308 fila 113
TOTAL TIRAJ	637.600	452.800	992.120		

NOTA Acest tabel este reprodus după lucrarea „Primele mărci poştale româneşti" de V. Tebeica. Autorul denumeşte emisiunea 1862, tip I, iar emisiunea 1864, tip II.

TABEL Nr. 4

cu comenzile şi livrările de mărci poştale ale emisiunilor „Principatele Unite" 1862 şi 1864 şi tirajul acestora pe valori, întocmit pe baza documentelor existente în Arhivele Statului Bucureşti.

Numărul, data şi cantitatea comandată de Dir. Generală a Poştelor sau a raportului de necesitate a Biroului central poştal Bucureşti	Confirmarea livrării	Cantităţile livrate (număr de mărci) Emisiunea 1862			Cantităţile livrate Emisiunea 1864			Observaţii
		3 par.	6 par.	30 par.	3 par.	6 par.	30 par.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Comanda 1 Raport nr. 862 din 17.04. 1862 şi D.G.P. nr. 6891 din 19.04.1862 pentru : 60.000 mărci de 1 leu 40.000 mărci de 2 lei 20.000 mărci de 5 parale (D.G.B. dos. 189/1862 fila 5)	Telegrama D.G.P. 1946/ 1059 din 26 iunie 1862	20.000	40.000	60.000	—	—	—	
Comanda 2 Raportul Biroului poştal central nr. 20.228 din 9.09.1862 pentru 6.400 mărci de 30 parale. (D.G.P. dos. 168/1862 fila 1)	D.G.P. nr. 22449 din 8.10.1862	—	—	6.400	—	—	—	
Comanda 3 Raportul Biroului poştal central nr. 323 din 11.10.1862 (D.G.P. dos. 94/1862 fila 68) de 30 tru 32.000 mărci de 3 parale şi 12.800 de 6 parale	Raportul nr. 5 din 5.11. 1862 a Bir. poştal central care 44.800 în coli mărci din (D.G.P. dos. 94/1862 fila 4 şi dos. 119/1862 fila 14)	32.000	12.800	—	—	—	—	

Tabel 4 (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Comanda 4 Raportul Bir. poştal central nr. 451 din 6.11. 1862 pentru 16.000 mărci de 6 par. (D.G.P. dos. 94/1862 fila 7)	Raportul Bir. poştal central din 30.11.1862 (D.G.P. dos. 94/1862 fila 94)	—	16.000	—	—	—	—	
Comanda 5 Raportul nr. 7 al casierului Bir. poştal central din 11.12.1862, repetat cu nr. 9 din 14.12.1862 D.G.P. intervine la M.F. cu referatul nr. 697 şi 699 din 11 şi 17.12.1862 pentru 384.000 mărci de 3 par. 384.000 mărci de 6 par. 640.000 mărci de 30 par. (D.G.P. dos. 119/1862 fila 6, 18 şi 20 şi dos. 114/1863 fila 143)	Raportul Bir. poştal central nr. 27 din 26.11. 1863 (D.G.P. dos. 107/ 1863 filele 187 şi 188) pentru 384.000 mărci 3 parale. Raportul casierului central poştal nr. 15 din 15.06.1864 pentru 640.000 mărci 30 parale (D.G.P. dos. 114/1863 fila 142) „Socoteala mărcelor, Poşta 27" (D.G.P. dos. 171/1864 pentru 67.200 buc. de 6 parale	384.000	67.200*)	640.000	—	**)	—	*) Din comanda de 384.000 mărci de 6 parale s-au livrat Bir. poştal central cert. 67.200 mărci emisiunea 1862, livrările fiind în perioada 17.03 — 1.08 1864 (D.G.P. dos. 171 filele 46,60, 74 şi 106) Din documentul „Poşta 27, Socoteala mărcelor de scrisori" (dos. 113/ 1863), reiese că la 1.08. 1863, casa D.G.P. din M.F. avea în stoc 68.896 mărci de 6 parale, deci mai mult decît se primise din comenzile 1, 3 şi 4, din care se satisfăcuse deja comenzile birourilor poştale. Rezultă deci că pînă la 17.03.1864, Atelierul Timbrului mai livrase din această comandă o

Tabel 4 (continuare)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
								cantitate X pentru care nu s-au găsit documente. **) Vezi nota de la sfîrșitul tabelului.
Comanda 6 Raportul Bir. central poștal nr. 1958 din 27.11.1863 pentru 384.000 mărci de 3 parale. Cererea se repetă cu nr. 2124 din 28.12.1863 (D.G.P. dos. 107/1863 fila 189 și 196).	Din „Socoteala mărcelor primite", formular „Poșta 27" (D.G.P. dos. 113/1863 fila 3) și dos. 171/1864 filele 46, 60, 74, 89, 106, 122 și 170) rezultă că s-au livrat Bir. poștal central num i 201.600 mărci 3 parale, din care 149.600 emisiune 1862, iar începînd cu data de 23 sept. 1864 se livrează 52.000 în coli de 40 bucăți, deci din emisiunea 1864.	149.600***)	—	—	52.000***)	—	—	***) Diferența de 182.400 mărci (384.000 comanda — 201.600 livrate) nu se mai tipărește, deoarece M. Finanțe cu nr. 14015 din 28.04.864 nu aprobă decît 736 lei cheltuieli pentru confecționare, în loc de 1.472 lei cît era necesar pentru întreaga comandă. (Document în posesia lui J. Wertheimer — vezi lucrarea acestuia pag. 119).
Comanda 7 Raport 911 din 17.06 1864 al instructorului D.G.P. Manovarda pentru 400.000 mărci de 30 parale (D.G.P. dos. 114 1864, fila 143)	Din această comandă Bir. poștal central primește numai 210.800 mărci din care 44.800 în coli de 32 mărci, deci emisiune 1862 (D.G.P. dos 171/1864 filele 89 și 106) și 166.000 mărci în	—	—	44.800	—	—	166.000	*) Cantitatea de 189.200 mărci, diferența pînă la acoperirea comenzii de 400.000 s-a tipărit în coli de 40 mărci (deci emisiune 1864) și s-a predat probabil în 1865 Ministerului de Finanțe care achitase Atelieru-

VREȚI SĂ ȘTIȚI CUM SE FACE O MĂRCĂ POȘTALĂ ?

PUIU CONSTANTINESCU

O zi obișnuită de muncă ! În holul oficiului poștal, multă forfoteală ! La un ghișeu, o tînără își verifică conturile. Un bărbat cu un băiețel de mînă se apropie de ghișeu : „O marcă pentru francat o scrisoare recomandată externă, vă rog" și oficianta îi întinde o marcă poștală, frumos colorată : „16 lei și 20 bani". Plătește marca, se așază la masă și o lipește pe un plic. „Tată ! Stai să văd și eu marca !" Și băiețelul ia plicul și se uită atent. Marca reproduce o pictură realizată de un pionier — un aspect din viața de tabără. „Să știi că îmi place ! Oare cum se fac aceste mărci ?"

Și de aici, mii de asemenea întrebări, puse de mulți alți copii, tineri sau vîrstnici, în nenumărate limbi, cutreieră lumea în cunoașterea adevărului : „Cum se face o marcă poștală ?"

Închipuiți-vă că cineva răsfoiește un calendar și pe una din file citește : „În întîmpinarea sărbătorii a 100 de ani de la cucerirea independenței de stat a României, 1877–1977".

Este o idee nouă, pentru tematica unei noi emisiuni de mărci poștale românești.

În cele ce urmează am să încerc să arăt cum se realizează o emisiune de mărci.

Această idee a sărbătoririi independenței, ca și multe altele propuse de instituții, organizații profesionale sau obștești, se integrează într-un plan tematic anual, se analizează în cadrul Comisiei filatelice (Organul consultativ al Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor, formată din cadre de conducere și specialiști în realizarea emisiunilor de mărci poștale) și se supune spre aprobare conducerii Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor (D.G.P.Tc.), devenind astfel plan tematic definitiv.

În legătură cu tema propusă se citesc diferite materiale, se văd fotografii, se studiază monumente și documente, lucrări originale și reproduceri de artă, se vizionează muzee, se consultă bibliotecii cu cărți și reviste de specialitate. În mod obligatoriu, ultimul consult asupra conținutului tematic și a modului de prezentare a ideii se face cu instituția de specialitate propusă, astfel ca artistul plastic, machetator de mărci poștale, să poată dispune de toate elementele necesare punerii în valoare grafică a acestei teme, într-o formă cît mai originală.

Împreună cu detaliile tehnice necesare tipăririi (sisteme de imprimare, număr de culori, format, valori nominale etc.) machetatorul elaborează schițele de idei în culori, într-una sau mai multe variante și o machetă grafică definitivă, la o scară de două sau trei ori mai mare, pe care le supune Comisiei filatelice spre avizare.

Dacă emisiunea este formată din reproduceri de artă, schițele de idei vor fi reprezentate prin încadramentul grafic al mărcii, compus din : cadru, textele obligatorii, eventuale elemente ornamentale (decorative) și reproducerea ilustrației, care completează compoziția grafică a mărcilor. Ilustrația va fi reprezentată în machetare printr-o reproducere alb-negru sau color, la care se anexează diapozitivul color reversibil, ce va fi întrebuințat în procesul de pregătire a tiparului.

Putem spune că această fază de lucrări reprezintă proiectul grafic al viitoarei mărci poștale, la care se fac observații, atît pentru forma de prezentare cît și pentru conținut, în concordanță cu celelalte mărci, pentru menținerea unității de serie (o serie de mărci poștale este formată din una, două sau mai multe mărci, cu sau fără colițe) din punct de vedere grafic și cromatic (color).

Schițele de idei sînt analizate odată cu materialul documentar respectiv, astfel ca discernămîntul comisiei să poată fi cît mai judicios.